ک□□ان گێڕانەوە ... 69 ... کەریم کاکە

بابەگوڕگوڕ کوڕی دەدا و ست ئیمامیش شیر ..

69...

مانگ لە ئاسمان و هەموو جێ هەر مانگەو تەواو
لێ کاتێ بە پڕی خۆ داوێتە ناو کانی و بەراو
ژن بە پرچی کراوە و سینگی واڵاوە دەوری دەدەن،
مانگ چیدی مانگ نیە، دەبێتە تاسکڵاو

ساڵان ئەو رۆژەی کارتی کۆتایی ساڵم وەردەگرتەوە، یەکپێ دەگەیشتمەوە ماڵێ، پێم بە زەویەوە نەدەما، دەمگۆتە بابم:
کەنگێ دەچینە دەشتێ؟
دایکم دەیگۆ:
ئەو کوڕەی من لە ناو قەیسەریش بیبەستنەوە نابێتە شاری، دەڵێی فرچکی بە گوند گرتووە.
بەو چەند جارەی سەردانی گوند، سەردانی پیری سوارچاکان و گوڵی کۆساران، وەك بڵێی بووبمە گوندی، پیری سوارچاکان لە خۆشی و جوانیی گوندی گرتم، خۆ لە بیرتانە چەند تەڕ لە قەرسیل و زەنوێر تەڕتر تەڕواری دەگێڕایەوە.
بە مردنی پیری سوارچاکان لە گەڕانەوەی گوند، لە گەشتی هاوینانەم بۆ هاوینی فێنکی ئەوێ، ئومێدبڕ بووم، ئاخر تا ئەو لە ژیان مابوو، دەمگوت هەوکە نا دەمێکیدی خودا جاحێلی دەکاتەوە و دەچێ بە زەبری تفەنگێ گوندی خۆی وەردەگرێتەوە، داخی گرانم، خودا گوێی لە پاڕانەوەی نەگرت و بۆ سێ رۆژ جاحێلی نەکردەوە.
ئای بۆ هاوینی ئەوێ، لە بن کەپرەکەی پشت ماڵان دادەنیشتین، لە لای جۆخینانەوە بایەکی دەهات فێنك فێنك لە چ پانکە و کونەبایەکەوە بای وا فێنك نەهاتووە، ئەدی ناو بێستان بۆ ناڵێی، بە دڵی خۆ تەرۆزی و گندۆرەمان لێدەکردەوە، من بە بڕکەوە هەڵمدەکێشان، پیری سوارچاکان فێریکردم:
کوڕم، ئەها، ئەوها، نابێ بڕکەکەی هەڵکێشی.
لە ناو بێستانێ شەمامەشم دەدیتەوە، تا بە دەستی خۆت شەمامە لە بڕك نەکەیتەوە، تام لە شەمامەی ناو گۆرانی ناکەیت، وای بۆنی چەند

خۆش بوو، ئەدی کە کەند و کەند شۆڕدەبووینەوە بەرەو بەستی شەرغە، ئەو شەرغەیەی پیری سوارچاکان گۆتەنی:

هەر ناوەکەی نا، ئاوەکەشی لە هەنگوینەوە هاتووە.

لە گۆماوەکانی شەرغە دەبووینە مراوی و بە (کوڕە فڕۆکە هات)یش، بە پیل راکێشانیش نەدەهاتینەوە، ئای مەلەی ناو بەستێ، لەگەڵ بەستێ چووی و ناتبینمەوە، لە هاتنەوەش لاماندەدایە بەراوەکەی پیری سوارچاکان و تەماتەی مزر مزرمان دەخوارد، سواری جەنجەڕیش لەوێ، وای کاتی بە دەوری قرشەی زۆر و بڵند کە هێندەی گردێك هەڵدرا بۆوە، دەسووڕاینەوە دەتگوت بە دەوری گۆی زەویدا دنیا گێرەدەکەین.

بە کارتەوە لۆژە لۆژ دەهاتمەوە، کارتەکەم بە دەستەوە، هەرکێ دەیدیتم وای وێنادەکرد لە چەند وانەیەك کەوتوومە، لە نزیك ماڵێ، مام مەردان گۆتی:

کوڕم گوێ مەدێ، کوڕەکەی منیش کەوت، ساڵی دادێ باش بخوێنە.

گوتم:

من نەکەوتووم، یەکەم بوومە

گۆتی:

ئەدی لۆ وا کزی! بارە خوێت کەوتۆتە زێ؟

چم نەگۆ، چ بڵێم! باپیرم مردووە و چیدی ناچێتەوە دەشتێ و منیش ناچمەوە سەردانی، بڵێم قادری شۆڕەبی هەرێی بە منداڵانی بەلاشاوە دابوو:

شۆڕش سەرکەوێ، هەوڵدەدەم لێرە، لەو دەو کەندە گۆمێکی گەورە بە چەمەنتۆ درووستبکەم، هاوینان گەورە و گچکەی بەلاشاوە لە ئاوی خاوێن مەلە بکەن..

هێی شۆڕەبی، تۆ لە تڕی شۆڕش چووی، شۆڕش لە تڕی خۆی چوو، شۆڕەبی، من چەند دڵم بەو گۆمە خۆش بوو، ئیدی چوو، هەموو چوو، بە مردنی پیری سوارچاکان و سەرهەڵگرتنی گوڵی کۆساران وتوانەوەی شۆڕش هەمووی چوو، چ ناهومێدیەك گرتوومی!

کیسە تووتنی بەر پشتێنی مام مەردان، بەراوی تووتنی بیرخستمەوە، چەند لە کیسەکەی پیری سوارچاکان دەچوو، ئەوەی لە کەوێی گوڵی کۆساران بوو، هەر ئەویش بە پەنجە وردیلەکانی خۆی بۆی دووریبوو.

پیری سوارچاکان لە کەندی خوار کانی پیاوان، لە بن ئەو گەوەیەی لالێوی ئەشکەفتی گەورەی ئەوبەری لێوە دیارە، تووتنی چاندووە، چ تووتنێ! هەر جغارەکێشێ سێ جغارەی لەو تووتنە کێشا بێت، تامی لە چ جغارەیدی نەکردووە، بە جغارەی کاسترۆ و سەدامیشەوە.

پیری سوارچاکان دەیگۆ:

جغارەیەك لە تووتنی بەراوی خۆم نەبێت، وەك ئەوەیە پووشکە بکێشم.

من لەگەڵ پیری سوارچاکان بە ناو بەراوی تووتن گەڕابووم، دیتبووم

چۆن ئەو پەلکە پانانە لێدەکاتەوە و دەیخاتە ناو بەرانپیلێکەوە و پێکەوە هەڵیدەگرین و دەیهێنینەوە بن کەپرێ، دەمدیت چۆن بە داری درێژی باریکی نووك تیژی لە شێوە تیریانەوە دەكات و وشکیان دەکاتەوە و دوایش چۆن وردیان دەکات و دارکیان لێ دەگرێت و کەمێك بە بایان دەکات و کیسەکەی پێدەکات و جغارەیەکی لێ پێدەکات و هەڵمژینێ هەڵیدەمژێ، دووکەڵ نایەتەوە، دەڵێ:

تا تووتنی تەڕوارم هەبێت، من دەژیم

پیری سوارچاکان دەیویست بە جغارەکێشان بسەلمێنێ کە تووتنی وی نەك هەر زیانی نیە، بگرە تەمەنیش درێژ دەکات، روو لە بابم دەیگۆت:

ئەو کوڕەی من چۆن هێندەی من دەژی، چوار جغارەی لە تووتنی بابی نەکێشاوە.

پیری سوارچاکان دوایوەی گوند و بەراویشی نەما، ماوەیەك هەر لە تووتنی ئەوێی دەکێشا، زۆری داکردبوو، یەك دوو فەردە تووتنی لە سەر ئەستێڕکێ دانابوو، ئەو وەرزەی تووتنی تەڕواری لێ بڕا، بیرمە گوتی: ئێستا مردن پێمدەوێرێ.

بیرمە، لە وەرزی مردنێ، گۆتی:

ئاخ، ئاخ، نە هەمینە سۆرم ما، نە تووتنی مەفتەنێ.

پیری سوارچاکان بۆ زیانیی تووتنەکەی بۆ ئاو و خاکەکەی دەگێڕایەوە، پێیوابوو، ئاوی هەنگوینە، خاکی زێڕینە، بەردی مەرجانە، گوندەکەی ئەو لە گۆی زەوی جوایەز بوو، وای دەبینی تیلمێکی بەهەشتە و خودا بە دەستی خۆی بێیویەتی و لوولی داوە و فریشتەکانی هێناویانە لێرە لە بن پێی خۆی و خەجێی ژنی رایانخستووە، بۆیە هەرچی لێ بچێنی و بەر بدا، خواردنێکی بە هەشەتیە و زیانی نیە، دەیگۆت:

لەو خاکە، ژەهر تێکە، رەژگوڵ گوڵ دەکا.

ئەدی کاتێ دەهاتە سەر باسی هەیڤ و هەیوەشەوی ناو بەراوێ، پیری سوارچاکان پێیوایە مانگی چ جۆیان لە جوانی و پێی ناگاتە مانگی ئاسمانی گوند و ئاقاری وی، لە بنی دڵەوە دەیگۆت:

ئەنگێ وەرن لە مانگە شەوێ بڕوانە مانگی ناو کانی و بەراوی من، هەینێ جوانیی مانگ دەبیننەوە، لەوێ بۆ گوڵی کێسارانی من دەبێتە تاسکڵاو.

پیرێك لەو تەمەنە و وا جوانی پێدا هەڵبڕێ، بە من ناڵێی چۆن نەبمە ئەوینداری تەڕوار و بەستی شەرغە!

هێی ئەو هاوینە، چ نائومێدیەك گرتبوومی، وەلێ بابم و کەویار و فازیل رێحانە و کۆتر و پایسکل و گێڕانەوەی سەربردان و پەیدابوونی نەنکی تازە و هاتنەدنیای برای تازە و شتی زۆر هەن، ئومێد دەبەخشنەوە، نەنکی تازە، رەقەڵەی کەپوو درێژکێلەی بسك خەنەیی چاو

هەمیشە تژی کل، خرخاڵ لە پێی گەردانە لە مل، ئەو نەنکەم، دایکی دایکەم، جاری یەکەم لە بەفری قەندیی کۆیێ دیتبووم، بۆیە تا درەنگیش بە (نەنەی کۆیێ)بانگمان دەکرد، ئەو نەنەیە کۆڵێ تێ بۆڵ کۆڵانێ خەمی لەبیربردمەوە، هەندێ سەربردەی ناسکی وی دەگێڕمەوە:
نەنەی کۆیێ لە کۆیێوە بە خ و کوڕەکەیەوە هاتنە چاوەکەی پیری سوارچاکان و گوێی کێساران، دەستێکیان پێداهێنایەوە و دەرگەیەکی باشتریان تێخست، بیرمە کلیلی دەرگاکەیان داربوو، بستێ درێژ، کەل کەل بوو، بەکارهێنانی ئەو کلیلە شارەزایی دەویست، من ئێستاش فێرنەبووم، کوڕەکەی چۆوە سەربازی و بۆوە عەریفەکەی جاران، ئەو خاڵ و زڕخاڵانەی من دەتگوت بە تیرە عەریفن، مەجید و حەوێز ئەو دووە دوایوەی لە هەمەدان هاتنەوە، یەکیان گۆڕەکەی کەوتە بەکرەجۆ، ئەویدی ئاقاری کەلارێ، ئەویدیان ردێنی لە عەریفایەتی سپی کرد، ئەو شەفیقەش کە لە هەمەدان هاتەوە، چۆوە عەریفی، لەوێوەوە گەیشتەوە چیا، نەنەی کۆیێ گۆتەنی:
بە پێستاڵەوە بە هانای مەلا مستەفاوە چوو، ئێستاش گەڕایەوە عەریفی.
خاڵم زۆرن ناوی هەر یەکیان بڵێنی دەبێ عەریفێکی پێوەنێی، ئێ، نەنەی کۆیێ زوو لێی قەوما، منداڵی سەرکەوبنکەی بە سەردا جێما، گۆڕی مێردەکەی بە دوو کێلی بڵندی وەك هی وەلی دێوانە،نازانم بۆ کەوتە گوندی کێلە سپی! } لەو رۆژانە، رۆژانی نووسینەوە کۆڵان کۆڵان، واتە دوای نزیکەی هەشتا ساڵێ، چوومە سەر گۆڕی ئەو باپیرەم، دایکم بەو بەردە بابی ناسیەوە کە نەنکی لە سەری دادەنیشت و وردە فرمێسکانی بە سەر گۆڕی کوڕەکەیدا هەڵدەوەراند{ ئەو چیرۆکە با بۆ دوایی بێ..
نەنەی کۆیێ وەك ژنێکی هەینێ ، شوو بە شووبراکەی دەکاتەوە، ئەو پیاوەی ژنە فەلەیەکی موسلمان کردبوو، زۆریش خۆی پێوە بادەدا و پێیوابوو بەوە بلیتی بەهەشتی بڕیوە، ناوە ناوە دەیگۆت: من بۆ مردن سەرم پێوە نیە، چونکێ بەهەشتم لەپێشە.
نەنە دوای کچ و کوڕێ، دەبێتە پیاوی ڕێی بەهەشتێ:
من لە ماڵی خۆم، تۆ لە ماڵی خۆت، پێ ئاودیوبکەیت، دەرمان مشکت دەرخوارد دەدەم و دەتنێرمە دۆزەخێ.
دیارە پیاوی ڕێی بەهەشتێ، گومانی لە گەیشتنە بەهەشتێ هەیە، بۆیە پێ ئاودیو ناکات، ئەوەش چیرۆکێکە، جارێ لێیگەڕێ..
هاتنی ئەو نەنکە بۆ من نزیك لە هاتنەوەی گوێی کێساران بوو، جێی وی نەگرتەوە، بەڵام تەواوێك لە بیریبردمەوە، خدێم پێوەی گرت، ئەو نەنەیە هەر شتێکی دەگێڕایەوە دەبووە چیرۆك، چ چیرۆکخوانێ بەهەقایەتبێژەکەی سەیداوە و شێرزادەکەی کووران و یەشارەکەی ئەوێ

و كازانتزاكیەكەی هێوەتریش كەس نیە وەك ئەو نەنكەی من چیرۆكان بگێڕێتەوە، ئەو ژنە تەنێ ناوانی گۆتبا، تەنێ ژمارەی ژماردبا، لەوەش هێوەتر فاتیحای خوێندبا، دەبووە چیرۆك، ئەو ژنە پێكهاتەكەی چیرۆكی هەڵكەوتبوو، لە زمانیش پەیقی وای گۆ دەكرد، من نە لە گەڕەك و باژێڕێ نە لە ناو كتێبی قوتابخانە نەمبیستبوو، نەنكی من بە ددانی دەگۆ دگان، لە جیاتی بڵێ: كرۆشتی، دەیگۆ:وای وای كرۆتی، هاتیشی وەك ئێمە نەبوو، دەیگۆ: هاتگە، لە هەمووی خۆشتر (من خۆش تۆ خۆش)ەكەی بوو، هێندەی دەگۆ، دواتر هێندەی نەمابوو ببێتە نەنەی من خۆش تۆ خۆش.

ئێستا سەردانی ماڵی شەمەندەفەرمان لە پێشە، لەگەڵ نەنەی من خۆش تۆ خۆش و ژنە جوانە شەلەكە و.. بەرێكەوتین، لە كۆماری لامان دایە ماڵی دادە بێری، ئەو ژنە دەستی پڕ بازنە، خرخاڵ لە پێ، بسكی لوول لوول ئێستاش نەمزانی لە چی دەچێ، دواتر كە گوێم لە گۆرانیی (شەنگەبیرێری ساڵی ساڵان لە كوێستان لە بەر مەڕی..) دەبوو، ئەو بێریەی كۆماریم بیردەكەوتەوە، ئێ، لەوێ چایەو برێشكەمان خوارد و بەرێكەوتین، بێریشمان لەگەڵە، لەو جادەیە پەریـِینەوە كە ئیزرائیل لە شێوەی ترومبێل هات و مینكەی شمشاڵژەنی تیا برد و شاری بێ شمشاڵ هێشتەوە و هێندەش نەمابوو من و بابیشم بە بە دوویدا بچین، گەیشتینە هێلی شەمەندەفەر، هەر ئەو هێلەیە:

((- بابە،ئەو شەمەندەفەرە دەچێتە كوێ؟

+ كوڕم، دەچێتەوە ماڵی خۆی.

– ماڵیان لە كوێیە؟

+ لە پشت ئەو داروبارانەیە..))

لەو شوێنە ئەو پرسیارەم كرد كە جارێك بە نیازی بوونە درهەم نیودرهەمم خستە بن پێی شەمەندەفەر، من ئاشنای دیوی دەرەوەی شەمەندەفەرم، زۆر جار بە تەنیشتما وەك مار فیشكاندوویەتی و تێپەڕیوە، بەڵام ناوەوەی بۆ من نهێنیە، بە دڵ حەزمدەكرد سەرێك لە ماڵەكەی بدەم و بزانم چی تێدایە، چی دادەنێ و چی هەڵدەگرێ.. پێدەچێ پرسیارەكەم كەوتبووبێتە پایزەوە، چوونكێ كە روانیمە داروبارەكانی لای ماڵی شەمەندەفەر، دیتم با لە سەر زەوی گەمەی بە پەلكی داران دەكرد، كەواتە ماڵی شەمەندەفەر كەوتۆتە پشت پایزەوە.

ئەو رۆژەی لەگەڵ نەنەی كۆیی َ تەواوێك لە ماڵی شەمەندەفەر نزیكبووینەوە، هەر دەبێت دنیا بەهار بووبێت ، ئەو ناوە كەسك كەسك، لە بابەگوڕگوڕەوە بگرە تا دەگاتە سوت ئیمامی كەسكدەچۆوە، ماڵی چۆلی شەمەندەفەر و ئەو دەور و بەرە هەمووی كەسكدەچۆوە، دیارە لە بەختی رەشی من شەمەندەفەر سەردانی كەركووك و بەغدای

کردبوو، نەنکم وای گوت.

دێتەبیرم نەنەی کۆیێ لە نێوان دوو ژن دەڕۆیی، منیش دەمێ لە پێشیان دەمێ لە پشتیان، ژنێکیان ژنە جوانە شەلەکە بوو، دیتم لە تەنیشت بابەگوڕگوڕ، بابەگوڕگوڕی تا خودا دەڕۆ بەس باڵا بەرز، نیو منارەیەك بەژنی هەیە، خۆی غلۆردەکردەوە، بە دەنگێ هەر ئەوەتا دەبیسترا:
بابەگوڕگوڕ بە گوڕ هاتم، بۆ کوێ هاتم..
ژنەکەیدی بێری، ئەوە ژنە ئیشی بە بابەگوڕگوڕ نەبوو، سێ چوار منداڵی هەبوو، لەوێوە چووینە سەر گۆڕێکی ئاسایی، ئەوە ناوی سوت ئیمامیە، هەندێك (ست)ی دەڕۆنێ، پلکی کەویار داوای شیری لێدەکات:
مەمکم چ شیری نیە
کۆرپەم گەلەك برسیە..
درەنگ پێکەوتم (سوت) شیرە، ئەوە ژنانەی مەمکیان شیری کەمە روو لە ئیمامی شیر دەکەن، ئەو ژنانەی منداڵیشیان نابێ روو لە بابەگوڕگوڕ، هێندەش لێکدی دوور نین، درەنگتریش تێگەیشتم ئەو (سوت)ە چ پەیوەندی بە شیری تورکەوە نیە، ئەفسانەی ئەو گۆڕە هێشتا باپیرەی گەورەی عوسمانلیش نەهاتبووە دنیایێ، هاتە سەر زاران، ئەو گۆڕە لە حەفتەکەیە، ئەوانەی لە سەر قەڵاتەوە باڵیان لێکدا و هەڵفڕین و گۆڕی هەر یەکەیان کەوتە جێیەکی شار، ست ئیمام و بابەگوڕ گوڕ هێندە لێکدی دوور نەکەوتنەوە.
باشە، لە بابەگوڕگوڕی منداڵ و ست ئیمامی شیر گەڕێ، با سەرێك بە ماڵی چێلی شەمەندەفەردا بکەم، زۆر کەڕەت خەونم بە ماڵی شەمەندەفەرەوە دیتبوو، هێڵێکی درێژ، درێژتر لە کۆڵانی موورتکان، ئەو کۆڵانەی مەگەر کۆڵانی قەنەفڵی قەیسەری ئەو بێنە خۆشەی لە بەرێکی هاموشۆکەرانی دابێت، ئەو کۆڵانە لە کن ئاوی کەسکوسۆر و ئاوی میریی پێشانەوە درێژدەبێوە دەگەیشتەوە ئەولای ماڵی شەمەندەفەر.
ماڵی شەمەندەفەری ناو خەونەکانی من هەزار دیوەخانی وەك هی باپیرم بە تەنیشت یەکەوە بن ناگەنە درێژیی ماڵی شەمەندەفەر، لە خەونەکانی من جادەی خۆی شەستمەتریش بخەیتە سەر باری درێژی ناگاتە ماڵی شەمەندەفەر، دیارە لە دەرەوەی خەونیش ماڵی شەمەندەفەر لە بیرکردنەوەی من زۆر گەورە و بڵند و دوورو درێژ بوو، ئەگەر وا نەبێت چۆن جێی ئەو شەمەندەفەرە دەبێتەوە کە سەری گەیشتێتە ناو دارەکانی نزیك ماڵی خۆیك بنی هەر لای ئەو جێیەیە کەو نیودرهەمەکەم لە بنی دانا.
گەیشتین لەگەڵ نەنەی کۆیێ گەیشتینە بەر دەم ئەو خانووەی کە بە

قسەی بابم بێت، ماڵی شەمەندەفەرە، سەرەتا وای بۆ چووم کە ئەو ژوورە دەروازەی ماڵی شەمەندەفەرە، ڕەنگە ماڵەکە کەوتبێتە بن زەویەوە، دێتەوە بیرم پرسیاری ماڵی شەمەندەفەرم لە نەنکم کرد، وەك بڵێی تێمنەگات، دەیگوت:

ماڵی چی، کوڕم ماڵی چی؟!

پرسیارەکەم بۆی ئاسانکرد:

ئەدی شەمەندەفەر شەوێ لە کوێ رادەوەستێ؟

گوتی:

کوڕم هەر لە سەر ئەو ئاسنەی بە سەریدا دێ، دەگەڕێتەوە..

تا دواتر هەمان وەڵامم لە بابمەوە نەبیست، قسەی نەنکمم بە ڕاست وەرنەگرت.

لەگەڵ نەنەی کۆیێ بۆ سەردانی پایز بە سەر هاوین و پایزێکدا بازدەدەم، دوای سەردانەکە دەگەڕێمەوە هاوین و پایزەکەی ساڵی دەمێر، زستانێکی تووشە، شەوانی سایەقەیی و زوقم تف هەڵدەی دەیبەستێ، دەمەو بەیانان میزیش دەکاتە چلوورە، من کە لە کەلێنی دەرگاوە میزم هەڵدەدا بابم بە پێکەنینەوە دەیگۆ:

کوڕم زوو بیپسێنەوە، با میز بە دەرێت نەبەستێتەوە..

جستانێکی تووش بوو، سبەینان بە مەنجەڵێ ئاوی کوڵاو بەلووعەی ئاوێ دەبۆوە، ئەو زستانە گۆمی شەختە کە کەوتبووە نزیك ماڵی حەمەد مەستان پاسکلی بە سەردا دەڕۆیی، من کە تازە فێری پایسکل هاژۆتن ببووم، بە نیوە پەیدان و لە ناو پەیدان دەمهاژۆشت، بەو پایسکلە گەورەوە، پایسکلی زەلامان ئەو سەر و سەری گۆمی شەختەم دەکرد، پاسکل هەڵدەخلیسکا، شەختە نەدەشکا، کچەکەی حەمەد مەستانیش پاسکلەکەی بابی دەهێنا، ئەو پاسکلەی کەس حەمەد مەستانی بەسەرەوە نەدیتبوو، هەندێك دەیانگۆ: وێدەچێ شەوان دەمی ماڵنووستنان باژوا، ئەو کچە نەیدەویست کەویار بە تاقە کچی بەلاشاوە لە ناو پەیدانی پاسکلی گەوران بمێنێتەوە، بەڵام فێرنەبوو، دوایی دەگەڕێمەوە هاوینێ و بەزمی پاسکل و فێربوون، ئێستا دیمەنێکی سەر شەختەی کچەکەی مەستان دەبینین:

من و کچەکەی مەستان ڕۆژانی شەختە بەر لە هەمووان دەگەیشتینە سەر گۆمی شەختە، هێشتا منداڵانی بەلاشاوە پرخە پرخی خەویان بوو، هێشتا شامینێکفرێشەکە (شامینێك، شامیێنێك، لێبیا..)بوو من و ئەو لە سەر شەختە پاسکلبازیمان دەکرد، دیارە ئەو زۆر جار لەگەڵ پاسکلەکە غاریدەدا، جاروباریش پێیەکی دەخستە سەر پەیدان و کەمێك دەڕۆیی، سپێدەیەکی شەختەیی، بە بەر چاومەوە کچ و پاسکل کەوتنە بن شەختە، ئەها تەنێ سووکان و کوشین و سەر و پرچ دیارە، ئای چ بکەم، ئەها دەست رادەوەشێنێ، دیارە گازی من دەکات، بەڵام من نەوێرام لە

شەختە بدەم و بگەمە هانای، دواتر ئەو رووداوەم خستە چیرۆکێکەوە لە چیرۆکەکە کوڕەکە لە چاو تروووکانێ بە سەر شەختە و بن شەختەدا دەگاتە کچە و دەیخاتە سەر ملی و..لە چیرۆکەکە گەڕێ، ئەو چیرۆکەی کەس نەیدی، من کوڕی ناو چیرۆك نیم، منی نەوێرێك نەك کچەکەی مەستان کەویاریش نوقم بێ دەوێرم خۆ لەو شەختەیە بدەم؟ لە چاوترووکانێ بە زاری پڕ هاوارەوە گەیشتمە سەر کۆسپەی پێش دەرگای ماڵی مەستان، دەستم نەگەیشتبووە دەرگا، مەستان بە پێخواسی دەرپەڕی، دیتم بە پێیە پانەکانی پێ پێ شەختەی شکاند وپێ پێش بەژنی نەویتر دەبوو، کچەکەی وا لە سەر شانی، پایسکلەکەش بە دەستیەوە، حەمەد مەستان دوو شەکرۆکەی دامێ و گوتی:

چیدی سبەینان زوو مەچنە سەر گۆمێ.

سەربردەکەم لە ماڵێ گێڕایەوە، هەر ئەو رۆژە نەنەی کۆیێ چەند جارێ سەربردەی من و کچەکەی مەستانی گێڕایەوە، جار لە دوای جار بەتامتر، هێند جوانی دەگێڕایەوە کەس لێی تێرنەدەبوو، من باوەڕم نەدەکرد ئەوە سەربردەی من بێ، چیرۆکی من بێ، لە خەیاڵ دەچوو، دەستراوەشاندنی کچەکەی بە شێوەیەك نیشاندەدایەوە من لە تەمەنم دیمەنی وام نەدیبوو، دەتگوت دەستی پەریەکە و لە ناو زاری دێوەوە، ئەدی خرمی خرمی شەختەی بن پێی حەمەد مەستان! ئەدی… نەنکم ناوی لەو چیرۆکە نابوو، کچی ناو شەختە، من زوو زوو دەمگێ:

نەنە، هەقایەتی کچی ناو شەختەم بۆ بگێڕەوە!

هەر لەو زستانە، کەندێ پێش ماڵێ هەستانێك هەستا، کەند چیدی هەستانی وای بە خۆیەوە نەدی، خانوو کەوتە ناو ئاوێ، لە چاوی منەوە لەو ساوایە دەچێ لە ناوەندی تەشتێکی گەورەی پڕ ئاو دانیشتبێ و بزیڕێنێ، گوێم دەزرینگایەوە ،گوێم لە زیڕەی خانوو بوو، هەموو لە پشتەوە دوور لە خانوو بە دیار خانووەوە لە بن بارانێ چاوەڕێی کەوتن و بە ئاوداچوونی ماڵ و خانووین، رەنگە هەر یەکەی بیر لە شتێك بکاتەوە، خەمی شتێك بخوات، من خەمی دەلاقەی مەم و زین و پێڵاوەکانم بوو، تازە پیڵاوێکم کڕیبوو، جارێ دوو لە پێم کردبوو، لافاو هێند لە پڕ هات، بە پێڵاو رانەگەیشتم، بابم پێدەچوو خەمی چێڵەکەی بێ، دایکم باولەکەی، ئەدی نەنەی کۆیێ، نەنکم یەکەم جارە لافاوی ئێرە ببینێ، لە هەمووان پتر تاساوە، ترساوە، ئەوەتا بە هەردوو دەستان سینگی خۆی دەکوتێ:

بەسێ، کچم بەسێ، نەدەبوو بێڵی لافاو هەلدەستێ!

دایکم دەڵێ:

دایە، ترست نەبێ، هیچ ناقەومێ، کەمێکیتر دەنیشێتەوە.

نەنەی کۆیێ دەڵێ:

کوڕەکەم، کوڕەکەم ئاو دەیبا…

ژنێ، نازانم چ ژنێ بوو، دەڵێ:
نەنە ئایشە، کوڕەکەت لە ژۆرێیە؟!
نەنەی کۆیێ دەڵێ:
لەوێیە، لە کن پەنجەرەکە دانیشتووە..
تاهو واە! ئەو نەنکەی من وێنەیەکی کوڕە هەمەدانیەکەی -هەندێ کەس هەمەدانییان دەگۆتێ، ئاخر لەوانە بووە کە کاتی خۆی هەڵاتبوونە هەمەدانێ- بە دیوارەوە هەڵواسیبوو، ئەو کوڕەی خۆی زۆر خۆشدەویست رۆژی سەد جار دەچووە دیاری و پێیدا هەڵدەگۆت، هێندە متووی وێنەکە ببوو، زۆر جار هەمەدانیی راستی لە تەنیشتی بوو، کەچی ئەو هەر تەماشای هەمەدانیی وێنەی دەکرد.
نەنەی کۆیێ بە دیار لافاوەوە و بەدەم نەرمە سینگکوتانەوە لە بن لێوانەوە ئەوەشی دەگۆ:
کلدان و کلچووکەکەم، دەستم بشکێ، دەستم نەیگەیشتێ.
ئەو نەنکەی من رۆژێ جارێ چاوەکانی دەڕشت، بۆ شایی چووبا، یان لە تازیە با، هەمیشە کلیان لێوە دەتکا.
وەبیرمدێ پیاوانی گەڕەك كۆك بوون لە سەر ئەوەی کە لە پشتەوە خانووەکە کون بکەن و بزگوڕ و هیربار بێننە دەرێ، ئاخر دەیانزانی لافاو کاتێ دەنیشێتەوە، خانووی ئێمە ئاتاری بە سەر پاتاریەوە نامێنێ، کاریتە و شەقرەکانی گەیشتوونەتە سەیداوە و گەڕکی جووان و منداڵ بە سەریاندا دەپەڕنەوە، بەڵام بابم ملی نەدا، گۆتی:
خانووی من مەگەر لافاوی نووح، دەنا چ لافاوێ نایبات، ئەنگۆ دەزانن ئەمن چ خۆڵێکم بە دەوریدا هەڵداوەتەوە!
نەنەی کۆیێ دوای نیشتنەوەی لافاو و شادبوونەوە بە وێنەی کوڕ و کلدانەکەی، چیرۆکی لافاوەکەی ئەو زستانەی بە شێوەیەك دەگێڕایەوە کەس لافاوی نووحیشی وا نەگێڕاوەتەوە، وەها دەستیپێدەکرد:
((خودا نازانم لە کێ توووڕەبوو، هات زارکی هەموو کوندەکانی خۆی لە سەر بەلاشاوە کردەوە، دنیا بووە ئاو، ئاو بەرزبۆوە، بستێکی مابوو بگاتە ئاسمان......))
هەر لەوێ زستانێ لە نێوان هەردوو سێتاقانێ، لە نزیك مزگەفتی حاجی مرادی پێشتر جوو، لە جادەی شێستمەتری دەپەڕیینەوە، نەنەی کۆیێ زۆر لە ترومبێل دەترسا، ترسانێك باوەڕناکەم چ کوردێ هێندە لە فڕۆکە ترسابێ، هیچ جووێکیش هێندە لە کەس ترسابێ، پێدەچوو ترسەکەشی لە ترومبێلەکەی بەفری قەندیەوە پەڕبێتە دڵیەوە، دەڵێن جارێ لە کۆیێ لە نزیك گەراجی هەولێرێ، ترومبێلێ لە دەستی شوفێر دەردەچێ، وەك ئەسپی سەر شێت مل دەنێ، نەنەی کۆیێ لە سەرە کۆڵانێکی گەڕەکی بەفری قەندی راوەستایە، ترومبێلی بێ سووکان- هەر ترومبێلێ بەو شێوەیە ملی نابێ بێ سووکانیان دەگۆتێ- دێ، ئەگەر

دار تێلەکە نەبا، نەنەی کۆیێی پاندەکردەوە، لەو رۆژەوە ترسی ترومبێل نیشتۆتە دڵی و بە دەستی فریشتەش ئەو ترسە هەڵناقەندرێ، ئەو سەرهاتەش لە زاری خۆیەوە هێند ناسك و بەتام بوو، قەستت دەکرد لێوەکانی بگەزی..

ترومبێل لە دوورەوە دەردەکەوت، نەنەی کۆیێ جێی پێ جێ نەدەما، جارێ بۆ پێش جارێ بۆ پاش هەڵدەهات، چاوی لە دارتێل دەگێڕا خۆی باوێتە پەنای، جگە لە دارتێل باوەڕی بە هیچ شتێ نەبوو، شاخ لە وێ با خۆی نەدەخستە پەنای.

ئِەوەتا قەمەرەیێ هات، هێشتا دوورە، نەنەی کۆیێ تا پێی تێدایە هەڵات، قەت نەمدەزانی وا لەش سووك بەغارە، ئێمەی جێهێشت، یەك دوو شەقاو مابوو بگاتە ئەوبەری جادە، لە پڕ بایداوە، گەڕاوە، لە گەڕانەوەدا ترومبێل نزیککەوتەوە، بە ئیستاپێ زیڕەی لە نەنەی کۆیێ هەستاند، زیڕاندم.. ئۆخەی! نەنکم بە پێوەیە، وەبیرمدێ شوفێرەکە گۆتی:

ئەرێ ئەنگۆ ئەو ژنە شێتەتان لۆ بەرەللای جادە کردووە؟ پانمکردبایەتەوە قوربەسەری هەردوولامان دەبوو.

نەنەی کۆیێ گۆتی:

کوڕە دە بڕۆ، رێ نەما بێرەدا دێی!

شوفێر گۆتی:

لەگەڵ شێتان چ ناگۆترێ.

دواتر دەمانگۆتە نەنێ بە مە بڵێ ئەو غارغارێیەت لە چ بوو؟ دەیگۆ:

کوڕم بە دوای دارتێلدا دەگەڕام، نەمدۆزیەوە!

ئەو سەرهاتەشی کردە چیرۆك و بە شێوەیەك دەیگێڕایەوە بابمردە و هەشبەسەر خۆی لەبەر پێکەنین رانەدەگرت.

بە دوویدا دێ …

وێکچوونەکانی نێوان دەقەکانی شێرزاد حەسەن و ماردین

ئیبراهیم

شرۆڤە/

ئەنوەر مەراغەیی ...

مەحاڵە هەموو کەس بتوانێت بەخشین و ئەفراندنەکانی سەدا سەد موڵکی خۆی بێت، بە تایبەتی لە ئەدەبدا وەك چۆن وێژەوان سوود لە کۆپیکردنی سروشت و دەوروبەر و مێژوو ... تاد وەردەگرێت و دەیانوسێتەوە، جارانێك وەك خۆی، جارانێکی تریش شتێکیتریان لێدروست دەکات، هەرواش وێژەوانان لە نێوان خۆیاندا دەچنە ژێر کاریگەریی یەکترەوە، ڕەنگە ئەم کاریگەرییەش ناراستەوخۆ بێت و بە ئەنقەست نەبێت، هەندەی ڕەنگدانەوەی ئەدیبێك بێت لەسەر ئەدیبێکی تر..
ئەگەر قسەکانمان چڕتر بکەینەوە تایبەتی بکەین بە شیعر، ئەوا دەبینین ئەستەمترین زمانی ئەفراندن زمانی شیعرە، لە قوڵی و فرەمانایی و تەکنیکی زمانەوە بیگرە تا وشەسازیی و چڕکردنەوەو بەکارهێنانی هونەرەکانی ڕەوانبێژیی.. تاد.. بەڵام هەموو نووسەرێك ناتوانێت تا سەر هەموو تەعبیرەکانی لە زمانی شیعردا جێ بکاتەوەو بۆیە دەبینین پەنا دەبەنە بەر ژانرەکانی تری وەك چیرۆك و پەخشان و ڕۆمان و ....تاد، ئەمەش دژی دنیای تایبەتمەندیبوونە، کە ناکرێت هیچ نووسەرێك لەهەمان کاتدا لە هەموو ئەم بوارانەدا بەرەندە بێت.
من بە وردبینیەوە بۆ ڕوونکردنەوەی کاریگەرییەکانی ئەدیبان لەسەر یەکتری ئەم لێکۆڵینەوەم کرد لەسەر (شێوازی شیعریی شەرزادو حەسەن و ماردین ئیبراهیم) کە هەردووکیشیان بە شیعرەوە بەنگ نەبوون و سەریان کێشا بۆ ژانرەکانی تری وەك ڕۆمان و .... تەنانەت پۆلەتیك و وتاری ڕۆژنامەگەریش. ئیتر زۆرینەی خوێنەرانی کوردیش دەکەونە ژێر کاریگەریی خوێندنەوەکانی ڕەوتی گشتی و ژێر کاریگەریی سۆزداریی و ڕێ بە خۆیان نادەن مەوزوعیانە مامەڵە لەگەڵ ئەم بابەتانەدا بکەن.
قسەمان لەسەر ئەوەنییە کە شەرزاد زیاتر بە چیرۆکنووسین ناسراوەو ماردینیش مرۆڤێکی هزر جوانی مرۆقدۆستە.

ئەوەی لێرەدا دەمەوێت لێکۆڵینەوەکەی لەسەر بنیات بنێم ئەو نموونە شیعریانەی هەردوو شاعیرن کە ئایا لە دیدگای منی خوێنەرەوە لێکچوونەکانیان چین و پێش ئەوەی ئەم راستیانەش بخەمە روو دەبێت ئەوە بڵێم کە ماردین لە شیعردا بە بەراورد بە زمانی شیعری

شێـرزاد زیـاتر رۆچـووەو سـودی لە شێـرزاد وەرگرتـووەو بەڵـام توانیویەتی پەرە بەو شێوازە بدات و شێرزاد جێبھێڵێت، کە رەنگە زۆر لە خوێنەران بە موڵکی پاڵفتەی ماردینیشی لە قەڵەم بدەن.

تەوەرەکانی ئەم لێکۆڵینەوەیە بەسەر ٥ باسدا دابەش دەکەم:

أ/ کەرەسەی هاوبەش. ب/ بونیاتی زمان ج/ دنیابینی هاوبەش د/ سوود وەرگرتن لە تیۆلۆجی ھـ/ بارە تەقلیدیەکەی عەشق

أ/ کەرەسەی هاوبەش.

وەك دەزانین لە هەموو دەقێکدا تێرمی بنەڕەتی و لاوەکی هەن، گرنگ و ناگرنگ هەن، کۆن و نوێ هەن، وێنەی دووبارەو تازە هەن. جارا نێکیش ئایدیای هاوشێوەو جیاواز هەن، بۆ نموونە گەر بەراوردو لێکچوونی کۆپلەیەکی شێـرزاد بکەـین بە (ئێـدگار ئەلان پۆ) رەنگە بڵێـین بە ئەنقەستکردن نییەو دەکرێت دوو شاعیر هەمان ئایدیاو رەمزو کەرەسەی سەرەکی بەکاربێنن کە (رەشبینی و قەلەباچکەیە) ئا بەم جۆرە:

شاعیری بەناوبانگی ئەمریکی ئێدگار ئەلان پۆ لە شیعری (قەلەڕەشەکە) دەڵێت:

دەروازەی پەنجەرەکەم پاڵپێوەنا، بە لرفەو
تەپەتەپی زۆری باڵیەوە
قەلەرەشێکی شکۆدار....
بەسەر پەیکەری پاڵاسی س□ر□ووی درەهای ژوورەکەمەوە نیشتەوە

شیرزاد حەسەن لە شیعری (لاوانەوە) دەڵێت:

خەم وەك قەلەڕەشێکی شووم ..
لـه پەنجەرەی بێ شووشەی ژوورەکەمەوه دێـته ژوورێ..

***

جا لێرەوەو بۆ جوونە کرۆکی مەبەستمان و وەك نموونە هێنانەوە دەتوانین زیاتر بابەتەکەمان دەوڵەمەند بکەین سەبارەت وێکچوونی کەرەسەی زمانیی(ئیتر یا رەمزە یان ناو و رووداوی مێژووییە، یان بیـرۆکەی دەربڕیـنـی وێکچـووە) لە نێـوان هەردوو شـاعیر (شێـرزادو مـاردین)دا، کە رەنگە ئەمەش وەك گوتمـان بە ئەنقەـست نەبێـت و کاردانەوەی نەست بن، بەڵام هەرگیز ١٧ نموونەو زۆر زیاتریش کە ئاماژەم پێ نەداون بە ڕێکەوت نەبوون، چونکە هەزاران و ملیۆنان تێرم لە ناو هەر زمانێکدا هەن، ئیتر بۆچی هەردووکیان هەر لە جوغزی ئەو وشەو ئایدیا وێکچوانە دەوەستن؟ مەگەر شاعیری ئەفرێنەر تازەهێن و نوێگەر نییە؟! بەهەموو پیکهاتە جیاوازە شیعریەکانەوە؟

هەندێك لە نموونەکان:

١- شێرزاد حەسەن لە شیعری (بە پێچەوانەوە) دەڵێت:

ئینجا نەی سەر بالکۆنەکان ..
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خوشکەکانم) دەڵێت:
با بچین سەیری خەوتنی کچێک بکەین لە بالکۆنێکدا
٢- شێرزاد حەسەن لە شیعری (مانگـــی گەلحـــۆ) دەڵێت:
هەر چوار پەلی ئەسپەکەم دەشکێن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (پێکەوە پاڵمان بە جۆلانەی منداڵێکەوە نا) دەڵێت:
لەسەر زینی ئەم ئەسپە چەمووشانەوە
٣- شێرزاد حەسەن لە شیعری (ئەفسانەیگەورەبوون) دەڵێت:
ئەوەتا لەسەر شۆستەی بەندەرەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
لەسەر کۆنکریتی ساردی بەندەرەکان دەخەوتم
٤- شێرزاد حەسەن لە شیعری (ورچێکی تەنیا) دەڵێت:
من هەنوکە لەو نێرە ورچە تەنیاترم
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (تۆ مەچۆ بۆ شەڕ) دەڵێت:
کە شەڕ وەک بەچکە ورچێک دەیڕەنجاندم
٥- – شێرزاد حەسەن لە شیعری (لە ئێوارەیەکدا.. کەدەمردی) دەڵێت:
وەك فاحیشەیەك سەنگەسارم کەن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
وەک فاحیشەیەک ڕووت لێ وەردەگێڕێت
٦- شێرزاد حەسەن لە شیعری (ئەفسانەیگەورەبوون) دەڵێت:
گەمەکردن بە دەنووکی کوکوختییە غەمگینەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (یاسەمینەکانی مردن) دەڵێت:
نا ئومێدی کوکوختیەکان
٧- شێرزاد حەسەن لە شیعری (منەمنێکی هاملێت) دەڵێت:
. ئۆفیلیا-ی جوان..
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
بۆ تۆ بوو ئۆفیلیا بۆ تۆ بوو
٨- شێرزاد حەسەن لە شیعری (دارشەقەکانی نیشتمان) دەڵێت:
چ زوو فریومان خوارد
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
تۆش فریوی دنیات خووارد
٩- شێرزاد حەسەن لە شیعری (کەسیرە) دەڵێت:
کە بە تەك رەزو باخە مردووەکاندا تێپەڕیت
درەختەکان بەریان دەگرت
ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
بە هەر باخێکدا ڕەتبووبا

هەرمەکان لە ترسا دەوەرین
١٠- شێرزاد حەسەن لە شیعری (زریکە) دەڵێت:
من گوێم لە زریکەی بێ ئامان دەبێ.. ناڵەیەکی جەرگبڕ
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافایل) دەڵێت:
گوێی لە ناڵەی ئیبلیسێکی زامدار نەبێ
١١- شێرزاد حەسەن لە شیعری (تەنکبوونەوەی ڕۆح) دەڵێت:
ئەو هەموو ڤینۆسە نوستووە وەئاگا بهێنی
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
دەترسان ئەوینێکی ناموراد لە دڵیاندا بێداربێتەوە
١٢- شێرزاد حەسەن لە شیعری (ئەربائیلێ) دەڵێت:
وای لەو شەمەندەفەرە غەمگینەی من
وای لە من … وای لە من (شیعری: گەمارۆ / شیرزاد)
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (رافائیل) دەڵێت:
وای لە عیشوە و نازی بەلەمەکان!
١٣- شێرزاد حەسەن لە شیعری (دوا ورتە ورتی من) دەڵێت:
دەستمان لەگەڵ ئەهریمەن تێکەڵ کرد
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خوشکەکانم) دەڵێت:
لەگەڵ تۆمە ئەهریمەن!
١٤- شێرزاد حەسەن لە شیعری (ئەربائیلێ) دەڵێت:
بەیەکەوە گوێ بگرین
لەوەدەچێ ئیسرافیل پەلەی بێ
– ماردین ئیبراهیم لە ناونیشانی شیعرێکدا دەڵێت:
بەیەکەوە پاڵمان بە جۆلانەی منداڵییەکەوە نا
بابم ناوی رافائیل بوو (شیعری رافائیل/ ماردین)
١٥- شێرزاد حەسەن لە شیعری (بمانبەخشە) دەڵێت:
خوشکە ڕەشپۆش، دایکە جەرگبڕاوەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (فلاورا) دەڵێت:
بۆ ئومێدی خوشکەکانم لەپێ دەخات
١٦- شێرزاد حەسەن لە شیعری (پەشیمانبوونەوەی نوح) دەڵێت:
نە کەنعان و نە باکەس لەبەرن
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
لە دەشتی کەنعانیش نەبێت
١٧- شێرزاد حەسەن لە شیعری (لە ئێوارەیەکدا.. کە دەمردی) دەڵێت:
جەنگاوەرەی دەنێو برینەکان
– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:
بریندارەکان بە هێواشی دەیانناڵاند

ب/ بونیاتی زمان:

وەهای ئەوەی زمان لای شێرزاد سادەتر دەبێت و لای ماردین دەیەوێت ئەو سادەییە جێبهێڵێت، بەڵام هەردووکیان نەیانویستووە زیاتر کار لەسەر بونیاتی جوانکاریی و وشەسازیی و فرە ڕەهەندی بکەن، بەڵکو ویستویانە ئەو هەست و پەیامەی هەیانە بزر نەبێت و خوێنەرەکان بە گشتی لێی تێبگەن، هەردووکیان زۆرتر راناوی زمانی شیعریی : کەسی یەکەمی تاك و دوومی تاك (من- تۆ) بەکاردێنن و خۆیان و ئەزموون و حەزو ئازارەکانیان بە خەستی خۆی دەسەپێنێت بەسەر گوتاری دەقەکاندا. کە ئەمەش تاڕادەیەکی زۆر شێوازی راستەوخۆیی بە دەربڕین دەدات.

نموونە:

١- من لە خەونەکانی تۆدا ئەو سوارچاکەم (شێرزاد / شیعری مانگی گەلحە)

چیم داوە لەوەی نەفرەتی من (ماردین / شیعری تاعون)

تۆم لە یاد بوو (ماردین / شیعری خەدیجە)

بوومه هاوەڵی ئەو کیسەڵانەی (رافائیل/ ماردین)

ج/ دنیابینی هاوبەش:

٣- بەهیوایی و ڕەشبینی ئەو دیدو دنیا بینینە لێکچووەیە کە هەردوو شاعیر لە زۆربەی کوچەو کۆڵانەکانی شیعرەکانیاندا ڕێگاکان لەبەردەم خوێنەردا دادەخەن، بەڵکو ماردین ئەم حاڵەتە تێپەڕ دەکات و هەموو نوشوست و ئازارو غەمەکانی خۆی بە کاریگەرترین شێواز دەهێنێتەوەو وەك تەوقێك دەیکاتە ملی خوێنەری کوردی خێرلێخە نەدیوی تراژیدیاوی و کار دەگاتە ئەوەی خەم و ناسۆرەکانی دی خوێنەریش بەنەوە سەر رووکارو تەکەڵاوی ئەشکەنجەکانی ماردین ببن .

ئەوەتا هەر هەندە بەسە شاعیران دەڵێن:

مێژووی ڕەشی مەینەتی خەم و خەت (شێرزاد/ شیعری مانگی هاوار)

با لەمەڕ بە دواوە نوقمی نەشئەی ڕەشبینی خەمان بین (شێرزاد / شیعری دوا ورتە ورتی من)

– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (تاعون) دەڵێت:

ڕۆژێك دێت نائومیدی دامانبگرێت

– ماردین ئیبراهیم لە شیعری (خەدیجە) دەڵێت:

دەموچاوم بخەمە دەستمەوە و بڵێم: تخووا دنیا چییە

د/ سوود وەرگرتن لە تیۆلۆجی:

هەرچەندە ماردین لەسەرەتایدا بە قۆناغی سروشتیەکانی شیعر نووسیندا لەگەڵ شیعردا نەڕۆیشتووە، بەڵکو یەکسەر لە چامەوە دەستی پێکرد! شەهرزادیش زیاتر وەك چیرۆکنووس و زمانزانی چیرۆك ناسراوە، بەڵام هەردووکیان لەو خاڵەدا یەکدەگرنەوە کە بەچڕیی سوودیان لە تیۆلۆجی و سیمبوڵی ناو ئاینەکان وەرگرتووەو زۆر جار هەمان هێماو ناو و کەسایەتیشیان هەڵبژاردووە ، ئەمە نەنگی نییە گەر بتوانرێت جیاواز بەکاربهێنرێت و بزانرێت لە کویدا بەکاردێت، جا نموونەی ئاوها لە زۆربەی کوچەی شیعرەکانیاندا دەدۆزرێنەوە، بەڵام هەر هەندە بەسە ئەمە چەند نموونەیەك بهێنینەوە:

شەهرزد حەسەن لە شیعری(پەشیمانبوونەوەی نوح)

عیزرائیلیش وا لە ژێر ئەم داربەڕووە

– ماردین ئیبراهیم لە شیعری(تاعون)

مەزموورەکانی داودم دەخوێند

هـ/ بارە تەقلیدیەکەی عەشق :

عەشق و دەداری و سووتان لە پێناوی خۆشەویستدا زمانەکی باوی شیعری کوردیەو وەکو عەودالەکی هەرزەکار هەمیشە زۆربەی شاعیرەکان ئەم سەبجەکتە لەبەردەستیاندایە تاکو بەشایی شیعریی پێ پێ بکەنەوە، تەنانەت لە زەمەنی خەرای شەڕشی تەکنەلۆژی و جیهانگیریشدا، ئایا ئەمە هەکاری نەبوونی ئازادیی تەکەڵی نیوان هەر دوو توخمە لە کۆمەڵگای کوردیدا؟ یان لە نەستدا کپەو هەمیشە حزوری هەیە؟ یاخود لاسایکردنەوەی شاعیرانی کلاسیك و پێش خۆمانە کە شەتانە بتوێنینەوە بە شێخ و ڕەگەزی (مێ) ش هەر لەم دیدەوە ببینین، ئەمەیش هەر ڕەنگە بە جوڵاندنی غەریزە کپکراوەکان بێت! ئەمە زۆر لای شەهرزاد ڕەنگی داوەتەوەو نەیتوانیوە لەو گوتارە باوەی عەشق خۆی دەرباز بکات، هەرچی ماردینیشە کەمتر ئەم خاڵەی تیا ڕەنگ داوەتەوە، زۆرجار کارەسات و نەهامەتیەکانی ژیان وای کردووە ئەم سەبجەکتە لەبیر بکات، یان پەیوەستی بکات بە وەنەیەکی کارەساتاوی خۆفەتهەن.

(شەهرزاد لە شیعری 'پەنجەکانت' دەڵێت:)

ئای کە حەزم دەکرد لە باتی دەمەك

دە دەمم هەبووایە تاوەك ساوایەکی برسی و شیرخۆر..

هەر دە پەنجەتم بمژیایە

بەرەنجام:

خوێنەری کارا تاکەکی هۆشیارەو لەکدانەوەو سەلیقەو دیدی خۆی هەیە بە دنیاو دەقەکان، بە هەموو شتێك ناڕێت باشێ، تاکو لە بەژنگیان

نەدات، ئەمە دەمانگەیەنێتە ئەو حەقیقەتەی کە رەسەن لە نارەسەن جودا بکەینەوە، دەقی داهێنەر لە دەقی عادەتی و تەقلیدیی جیا بکەینەوە، دەست بردن بۆ هەموو ژانرانەکایش رەنگە توشی نوشستمان بکات، وێڕای ئەوەی زمانی شیعری سەرکەوتوو گرانترینیانە و کەمترین بازاڕی هەیە لە مڕۆدا ، بەڵام کەمی ئاستی مەعریفەی خوێنەر وای لێدەکات بۆ زۆر دەق بگری و بۆ زۆر دەق حەماس بیگرێ و بۆ زۆر دەق دەمارەکانی ملی رەق ببن و هەڵبتۆقێن، بەڵام دوای چەند خولەکێك هەمووی دەپوکێتەوەو دەقەکەش نەك نیشانەی پرسیار جێناهێڵێت ، بەڵکو هیچ گۆڕانکارییەك لە ئاستی تێگەشتن و سەلیقەو هوشیاری خوێنەریشدا بەرپا ناکات، گرنگە هەر یەك لە ئێمە خودی خۆمان بین، تا ببینە خاوەن کەسایەتی و بوونێکی سەربەخۆی خاوەن دیدو تێڕوانین و هەڵبژاردن، نەك ئەوەی دەزگاکانی راگەیاندن و هەڵبژاردنی کەسانی تر بۆمان دەخوازن.

لەبەردەم دەرگای نزادا … ڕزگار باهیر

١… دەرەوەیە … بەردەم مزگەوتێکە… رۆژە.
ل□ پڕ دەنگێکی ناخۆشی بەرزی لەناکاو کە قرخەی پاکردنەوەی قورگی مەلایەکە لە پێش بانگ لە بڵندگۆی مزگەوتەوە دەبیسترێ و ئازادی تەمەن ١١ساڵان کە لەسەر کورسییە بچووکەکەی بەردەم دەزگای بۆیاخچێتییەکەی دانیشتووەو بتڵێك ئاوی بچووکی بەدەمییەوە ناوە بیخواتەوە دەنگی مەلاکە رایدچ□□کێنێ، پاشان دەنگی بانگ دەبسترێ.
لەبەشی خوارەوەی شەقامەکە لەولای ئازادەوە بە دوومەترێك کاوەی تەمەن ٤٠ساڵ بەدیار عەرەبانەیەکی بچووکی ماست و پەنیر وەستاوە و هاوار دەکات.
کاوە/
وەرە بۆ دۆی دادە …. وەرە بۆ ماستەکەی قەرەجەتان
وەرە بۆ ماست و سەرتوێژو ودۆکەی لادێکانی خۆمان
وەرە و خۆت بێبەش مەکە لە شیری تازەی مەرەکانمان.
پیاوێك دێت و چووتێك بڵاوی قاوەیی بەدەستەوەیەو لەبەردەم ئازاد دایدن□ن□ت.

پیاو/
ئەو پێڵاوانەم بۆیاخکە پاش سەعاتیکی تر دێمەوە بۆی.
ئازاد/
بەسەرچاو… نەعلت ناوێت؟
پیاو/
گێلە نابینیت پێڵاوم لە پێدایە. جوان بۆیاخی بکە با بریقەی
بێت .. دواتر پارەت دەدەمێ.
پیاوە دەڕوات و کاوەی ماست فرۆش بەرەو لای ئازادی بۆیاخچی دێت.
کاوە/
ئازە گیان ئاگات لە عەرەبانەکەم بێت تا نوێژەکەم
نەچووە… هەرئێستا دێمە.
ئازاد/
کاک کاوە کەی ماستی قەرەچەتانە … کەی ماستی لادێیە..
ئەی لەماڵی خۆتان دروستی ناکەن!
کاوە/
هەتیو تۆ تازەی لە بازاڕدا ئەوە تەکنیکی ئیشە تۆ نایزانی.
کاوە بەپەلە دەروات و خۆی بە مزگەوتا دەکات بۆ نوێژکردن.

ئازاد ب□ز□یەک دەیگرێت وەك ئەوەی گاڵتەی بەقسەکانی بێت و دەستدەکاتەوە بە بۆیاخ کردنی پێڵاوە قاوەییەکانی کابرا، لەم کاتەدا پیاوێکی پیری ریش سپی بە پێی پەتی دێتە بەردەم ئازاد.
پیاوی پیر/
ڕۆڵەکەم ئا چوتێك نەعلم بدەرێ پێڵاوەکانیان دزیوم
دواتر بۆت دێنمەوە.
ئازادیش سەیری پیاوەی ریش سپی دەکات و بەزەیی پێدا دیتەوە چووتێك نەعل دەخاتە بەردەم قاچە وشك هەڵاتووەکانی.
ئازاد/
باشە مامە.. بۆچی ئاوا زووزوو لێتان تیکدەچێت
پێڵاوی یەکتر دەبەن؟
پیاوی پیر/
بەسە قسەی هەلەق ومەلەق مەکە.. دواتر بۆت دێنمەوە.
پیاوەی ریش سپی بەتورەییەوە بەرەو سەرەوەی شەقامەکە دەڕوات.
لەدەرگای مزگەوت پیاوێکی تەنگە ئەستوری قەڵەوی جل وبەرگ شیك کە چووتێك نەعلی دڕاوی لەپێدایە و دەمووچاوی توڕە یی لێدەبارێت بەرەو لای ئازادی بۆیاخچی هەنگاودەنێت هەر لەدوورەوە.
پیاوی قەڵەو/
هەتیو ئەوە تۆ ئەم نەعلانەت بۆ داناوم من چەند جارم وت

بۆیاخ ناکەم؟
ئازاد/
نەخێر ئەوە نەعلی من نیە.. من هەر نەهاتومەتە مزگەوت
پیاوی قەڵەو/
درۆمەکە ناشرین ئەمە نەعلی تۆیە ؟
ئازاد/
بەسەری باوکم ئەوە نەعلی من نیە
پیاوی قەڵەو/
ئەوە چییە ئەو پێڵاو قاو□یانە ئادەی با سەیریانکەم.
ئازاد/
ئەوە هی پیاوێکە داینـاو تۆزیکی تر بۆی دێتەوە
پیاوی قەڵەو/
هەتیوە خوێری□ی دزو و درۆزنە هێشتا دەمت گەرمە
ئەوە خۆ پێڵاوەکانی منـە.
پیاوی تەنگەئەستور یەك زلە دەدات بە دەموچاوی ئازاداو دەکەوێت و خەڵکیان لێ کۆدەبێتەوە پۆلیسیش لەوبەری شەقامەکەوە بە پەلە دێت بەرەو ڕووی قەڵەباڵغیەکە.
شەرم ناکەیت بێ ئەدەبی ساختەچی درۆزن.
ئازاد/
ئازاد چاوی پر دەبێت لە فرمێسك و لە جێگەی خۆی بەرز دەبێتەوە وەڵامی پیاوەی قەڵەو دەداتەوە.
ئازاد/
من درۆناکەم ئێوەن نوێژدەکەن شتی یەکتری دەدزن .
پیاوی قەڵەو دەستێکی ئازاد دەگرێ و ڕوودەکاتە پۆلیس و بە تورەیی و دەنگی بەرزەوە دەڵێت.
پیاوی قەڵەو/
گەورەم ئەم هەتیوە ناشرینەی بێ ئەدەبە پێڵاوکانی دزیوم.
پۆلیسیش یەکسەر دەستەکەی تر ئازاد دەگرێت لە ناو قەڵەباڵغیەکە دەیبەنە دەرێ.

کۆتایی

زانیتان قاسم سلێمانی چی وت ؟
… عەلی مەحمود محەمەد

ماڵپەڕی ئاوێنە لە بەرواری 27ی سەپتەمبەر هەوا□□ک□ی زۆر مەترسیداری بڵاو کردەوە کە دەبوایە کاردانەوەی زۆر بەرامب□ری بکرابایا بە ناونیشانی (هەڕەشەی مەترسیدارترین کاراکتەرەکانی رۆژهەڵاتی ناوەڕاست پرۆسەی ریفراندۆمی کوردستانی رانەگرت), لە بەشێکی هەواڵەکەدا حاجی سلێمانی رازێکی گرنگی مەترسیدار ئاشکرا دەکات ئەویش, هەوڵی داگیرکردنەوەی کوردستانە لە لایەن حەشدی شەعبیەوە پێش ئەنجامدانی ریفراندۆم, واتا خۆیان زۆر زووتر بۆ هێرش بۆ سەر کوردستان ئامادە کردووە , وەلێ پەلامارەکانی داعش و کێشە ناوخۆییەکانیان دوایانی خستووە, لە راپۆرتە هەواڵیەکەدا هاتووە ((بەپێی هەواڵی ماڵپەڕی “ئەلمۆنیتەر”، قاسمی سلێمانی لەسەردانەکەیدا بەکاربەدەستانی هەرێمی راگەیاندوە “تا ئێستا ئێمە هێرشی حەشدی شەعبیمان بۆ سەر کوردستان راگرتوە، ئەگەر ریفراندۆم ئەنجامبدەن ئیتر لەمەودوا ئێمە رایناگرین”.ئەلمانیتۆر باس لەوە دەکات قاسمی سلێمانی هەڕەشەی ئەوەی لەکاربەدەستانی هەرێم کردوە کە “تەنها سەیری مەندەلی بکەن بزانن چی لەوێ رویدا ئەمە سەرەتای هەراکەیە”.)).

وەك دەبینین پێش ئەنجامدانی ریفراندۆمیش لەسەر زاری قاسمی سلێمانی گەورە بڕیاردەرو کۆنترۆڵی حەشدی شەعبی ویستی پەلاماردانی کوردستانی هەبووە بۆ ئەوەی بیگەڕێنێتەوە چوارچێوەی عێراق, خودی حاجی سلێمانی بۆ خۆی ئەزمونی لەو بوارەدا هەیە لەساڵانی 1979 بۆ 1980 لە گوندی رافۆری پارێزگای کرمانەوە زیاتر لە 1500 کیلۆمەتری بڕی بۆ کوردستان تا جیهاد بکات بۆ ئیسلام بە سەرکوتکردنی راپەڕینی خەڵکی کوردستان و وەك پاسدارێك ئەزمونی خۆی لە بەرەو روبونەوەی چەکدارانەی دوژمنانی ئیسلام لە سەرکوتکردنی خەڵکی کوردستان دەست پێکرد, کە لەو کاتەدا بە خودموختاریەکی سەرەتایی رازی بوون, وەلێ کۆماری ئیسلامی ئێران پێیانی رەوا نابینی, دەیان هەزار وەك سلێمانی چەکدار کرد و ناردیانی بۆ سەرکوتکردنی خەڵکی کوردستان, نەخوازەلا وەك باشورییەکان داوای پێك هێنانی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان بکرێت, کە کفرێکە پاك بونەوە لێی نییە, ئەو یەکێك لەو چەکدارە 22 ساڵیانەی ئیمامی زەمان بوو پۆستاڵەکەیان لە پێ دانەکەند تا گرتنەوەی شارەکانی رۆژهەڵاتی کوردستان و گەڕاندنەوەی

بە ژێر فەرمانڕەوایی حکومەتی ولایەتی فەقی.

قاسم سلێمانی فەرماندەی 19 ساڵەی فەیلەقی قودس، کە بڕیارە کاری سەرەکی ئازادکردنی قودس بێت، وەلێ ئەو بەرەیەی چێی کردووە و خەریکی گەرمکردنی شەڕی عەلی و عومەرەکانە لە کۆمەڵێك وڵات، ئەو ریمەن کۆنترۆڵی حەشدی و شەعبی و حیزبوڵڵای لوبنان و تەواوی گروپە چەکدارە شیعەکان لە دەرەوەی ئێران لە گیرفانیەتی، هەڕەشەکانی سلێمانی نیشانەی ئەوەیە ملکەچی بڕیارەکانم لە ئێستا و بڕیارەکانی قۆناغی داهاتووش نەبن، چونکە داواکاریەکانی ئەو بە پێی پرۆژەی گۆڕینی عێراق بە کۆماری ئیسلامی دەگۆڕێت، ئەوا حەشدی شەعبی بەر دە دەم گیانتان و لە کوردستان دەرتان دەکەم و دەیکەمەوە باکوری عێراق وەك عەبادی وئێردۆگان ناویان برد، ئاخر ئەو خویەکی گرتووە بە شیری تورکی ناکات بە پیری، ئەو دەستپێکی بە پاسداربوونی بە بەشداری لە سەرکوتکردنی هاوڵاتیانی کوردستان دەست پێکرد بێت،چۆن چاوی لە نابێت دوبارەی بکاتەوە، دەڵی عاشقان هەمیشە لای یەکەم دەدارە، دیارە هەر بۆوشەوە ناوەستێت ، ئامادەیە تەواوی گروپە چەکدارە شیعەکان لە جیهان بۆ رزگاری کەرکوك ڕەوان بکات،کەرکووك کە مەنزڵگای ئیمام قاسم و ئیمام عەباس و ئیمام زەین عابدینی لێیە، وەك ئیمام گوێپێگانی وتی پیرۆزە و ناهێڵین سەربەخۆ بێت، خەو دەبینین بە گەڕاندنەوەی بۆ ژێر دەسەڵاتی خۆیان، چۆن بە بەهانەی داکۆکی لە مەرقەدی زەینەب سەرەتا چوونە سوریاوە، هەشتا نەگەڕاونەتەوە. نابێت ئەوەمان لە یاد بچێت، کۆنترۆڵکردنەوەی فڕۆکەخانەکان هەولێر و سلێمانی نەخشەی لە مێژینەی حکومەتی عێراقییە لەسەر داوای ئێران، چونکە ئەوان بە مەترسی دەزانن بۆ سەر خۆیان، لە هاتوچۆی هەندێك بێزارن، تازە نییە.

حەشدی شەعبی مەترسی گەورەیە بۆ سەر ئایندەی کوردستان، هێزێکی میلیشیایی تاوانکاری چەکداری شیعەیە لە 13ی ئازاری 2014 دامەزراوە و لە 67 گروپی چەکداری ئیسلامی پێك هاتووە، تەواوی باڵە جیاجیاکانی ئیسلامی سیاسی شیعی و مەرجەعەکانیان گروپی خۆیان تێیدا دروست کردووە، سەرباری گروپێك بە ناوی ڕەیان کلدانی کە ئەویش دژ بە ریفراندۆم هەڵوێستی گرت، دامەزراندنی حەشدی شەعبی لە عێراق 11 ساڵ دوا کەوتووە لە چاو دامەزراندنی سوپای پاسداران لە ئێران، ئاخر زەمینەی عێراق لەبار بوایە دەبوایا ساڵی 2003 پێك بهاتبایە وەك چۆن بە دوای بەناو شۆڕشی ئیسلامی ئێران لەوە پێك هات، بە 4 ساڵ هەموو کەندو کەسپە ناوخۆییەکانی ناو ئێرانی لە سەرکوتی گەلان و پارتە سیاسییەکان بە تایبەت چەپەکانی لەسەر کۆماری ئیسلامی

ئێرانی نەهێشت, ژمارەی چەکدارانی حەشد 60 بۆ 90 هەزارە , هەندێك لە چاودێران پێیان وایە 125 هەزاری تێپەڕاندووە , هاوكات نزيك 3 ملیۆن خۆبەخشی هەیە, ئەم هێزە زەبلاحە دوای شەڕی داعش و سەرکوتکردنی بزووتنەوەی عەرەبە سونییەکان, لە قۆناغی دواتردا وەك حاجی سلێمانی ئاماژی پێدا چاوی لەسەر کوردستانە, خۆ شەڕەکانی رۆژهەڵاتی کوردستانیش سەرەتا لە شەڕی پچڕ پچڕی ناوچەیی وەك مەندەلییەوە کۆپەی سەند, تا هەنووکە بەردەوامە, بە قۆناغیش پەلاماری ئەحواز و گومەبەد کاوس و کوردستان و تاران و شارەکانی دی دا, تەنانەت پارتە سیاسییەکانیش تا لە کۆتادا کەسیان نەهێشتەوە جگە لە خۆیان و عەمامە ڕەش و سپییەکان نەبێت. بۆ چەسپاندنی پێگەی خۆیان و بنیات نانی دەوڵەتێکی ئیسلامی شیعی ئەو ڕێگرە ناشرینەی ناوی کوردستانی هەڵگرتووە کە ڕازی نییە بە گۆڕینی عێراق بۆ کۆماری ئیسلامی عێراقی شیعی پێویستە نەمێنێت,کوردستان ئاگادار نەبێت دەبێت چاوەڕوانی پەلاماری ملیۆنان چەکداری حەشدی شەعبی کلیل لە مل بن, خۆیان بە فیدای عەباس و قاسم بکەن بۆ زەین عابدین بمرن, بۆیە گەڕانەوە بۆ عێراق بە زەمانەتێکی نەو دەوڵەتی وەك ئەوەیە کوردستان لەسەر سینیەکی زێڕین پێشکەش بە حاجی سلێمانی و حەشدی شەعبی بکرێت, نابێت خۆشباوەڕ بین بەسەرکردەی پارتە ئیسلامییە شیعەکان, بە دەستی سیاسەت تەوقە دەکەن, دەستی تفەنگیان لەناو حەشدە خۆیان بۆ ڕۆژە پیرۆزەکەیان ئامادە دەکەن.

ڕیفراندۆمی کەتەلۆنیا و کوردستان و بەراوردێکی هەڵەشەکان! … هیوا ئەحمەد

هەرێمی کەتەلۆنیا کە لە ساڵی ١٩٧٨ وە لە چوارچێوەی ئیسپانیادا مافی ئۆتۆنۆمی هەیە و حکومەتی ناوەندی کە سەربە ئەوروپای لانکەی دیموکراسی و مافی مرۆڤە، هەمیشە دژ بە مافی ریفراندۆم و جیابونەوەی ئەم هەرێمە بوە.

ئەمڕۆ کەتەلۆنییەکان بە وەڵام بەو پرسیارە: “کەدەتەوێ کەتەلۆنیا ببێتە کۆمارێکی سەربەخۆ یان نا” ڕویانکردە بنکەکانی دەنگدان

بەڵام ئەو بنکانەی کە لە لەلایەن پۆلیس و دەزگا ئەمنییە نهێنیەکانی حکومەتی مەدریدەوە چواردەوریان بە پۆلیس تەنراوە و دەرگاو پەنجەرەکان شکێنراون و سندوقەکانی دەنگدان دەستیان بەسەردا دەگیرێت و بە دڕندانەترین شێوە دژی دەنگدەران دەوەستنەوە و ڕێگە لەدەنگدانیان دەگرن!

ئەمە ئەو وڵاتەی لانکەی دیموکراسیی و ئازادی ومافی مرۆڤەیە کە هەر لەسەرەتاوە دژ بە ئەنجامدانی ریفراندۆمی کەتەلۆنیەکان بوە و چەندین هەڕەشە وگوڕەشەی سیاسی و ئابوری کردوە تا گەیشتوە بە بەکارهێنانی هێز بە هەڵوەشاندنەوەیی و ئەنجام نەدانی ریفراندۆمەکە.

ئەمە کاردانەوەی ئیسپانیایەکی دیموکراسییە لەبەرامبەر دانیشتوانی هەرێمێکدا کە دەیانەوێ مافێکی خۆیان کە دەنگدانە لەسەر پرسێک پیادە بکەن، بەریتانیای دیموکراسیش هیچ درێغی نەکرد لەبەکارهێنانی ترس و فشاری ئابوری و سیاسی وکۆمەڵایەتی لەبەرامبەر سکۆتلەندیەکاندا کاتێک ڕیفراندۆمیانکرد، کەواتە دەبێ وڵاتێکی شۆڤێنی عەرەبی دیکتاتۆر و حکومەتێکی ناوەندی فاشیست و ئیسلامی شیعی و تایەفەگەری چ هەڵوێست و کاردانەوەیەکی دڕندانە و فاشیستانەی هەبێت لەبەرامبەر ریفراندۆمی هەرێمی کوردستان و خواستی جیابونەوەی کوردساتان و پێکهێنانی دەوڵەتێکی سەربەخۆدا!
قسەم لەوە نییە کە بە مەبەستێکی سیاسی وحیزبی دیارکراو نەتەوێ تێبگەیت و ڕیاکاریانە خەریکی چەواشەکاری بیت، بەڵام ئەوە زۆر سادەیە کە لەوە تێبگەیت کە حکومەتی عێراق نە لە ڕابردودا وە نە لە ئێسا و داهاتوشدا هیچ کات ڕێگەنادات بە خۆشی وبە هەڕەشە وگوڕەشەکردن بهێڵێت کوردستان ڕیفرادۆم بکات و جیابێتەوە!

ئەمە حاڵی هەموو حکومەتە سەردەستەکانە کە بەزۆر و بەزەبری چەک ناوچەیەک و دانیشتوانەکەیان خستەتە ژێر قەڵەمڕەوی دەسەڵاتی خۆیانەوە ئەویش لەبەر ئەوەی کە بەرژەوەندی سیاسی و ئابوریان لەو ژێردەستەیی و هێشتنەوەیەدا هەیە. هەرێمی کەتەلۆنیا جگە لە هەڵکەوتە جوگرافیەکەی لە ١٧% ئابوری ئیسپانیا پێکدەهێنێت و مەڵبەندێکی ئابوری گرنگە هەر لەبەر ئەم هۆکارە حکومەتی ناوەندی ئیسپانیا زۆر دڕندانە بەرەوڕوی ڕیفراندۆمی کەتەلۆنیەکان دەبێتەوە. هەرێمی کوردستان جگە لە هەستیارییە سیاسی و جوگرافیەکەی لەبەرامبەر وڵاتانی عێراق، ئێران، تورکیا و سوریادا وە هەبونی خودی کێشەی کورد لە خودی ئەم وڵاتانەدا، لەهەمانکاتدا سەروەت وسامانێکی نەوتی و گازی گەورەی تێدایە و حکومەتە چاوچنۆک

و سەرکوتگەرەکانی ناوەند و دەوروبەر چاویان تێبڕیوە. هەر بۆیە هەر کەسەک ئەلف وبێیەک لە سیاسەت بزانێت و خۆی لە گێلی نەدات ئەوە دەزانێت کە ڕیفراندۆم و جیابوونەوەی کوردستان هیچ کات حکومەتی شۆڤێنی و فاشیستی عێراق ئەوە قبوڵ ناکات و ئەوەی بۆی بکرێت لە بەکارهێنانی هێزی سەربازی و هەڕەشەو فشاری سیاسی وئابوری و دیبلۆماسی.. درێغی ناکات. سەرئەنجام ریفراندۆم و جیابونەوەی کورستان دەبێت بەسەریدا فەرز بکرێت و بکرێتە ئەمری واقیع.

هیوا ئەحمەد
١/١٠/٢٠١٧

پرسە و ماتەمینی دەرفەتێك بۆ ڕیاکاریی کۆمەڵایەتی و وەلائی □ێیلایەتی … کارا فاتیح

لە کۆمەڵگای ئێمەدا، پرسە و ماتەمینی دەسەڵاتێکی ئیستاتیکییان هەیە بۆ گەرمکردنەوە و توندکردنەوەی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان، تیشکی بەهێزی ئەو جوانییە فریودەرەی ئەم دەسەڵاتەیش مرۆڤ لە ئاست ناشیرینییەکانی پرسەکەدا کوێر دەکات.

پرسە لە ڕێگەی بەردەوام خۆدووبارەکردنەوە و بەرهەمهێنانەوەی ڕابردووەوە بەو دەسەڵاتە ئیستاتیکییە مرۆییە خ□□□ □ەنەرەی هەیەتی، لە کۆنەستی مرۆڤەکاندا جۆرێك لە ئایدیۆلۆژیا بەرهەم دەهێنێن، ئایدیۆلۆژیای ڕێکخستنەوەی کۆمەڵگا لە سەر فۆڕمی تەقلیدی و دینی، کە دەسەڵاتێکی شاراوەی هەیە لە کۆبوونەوە و گەرمکردنەوە و بەئاسانی گەیاندنی بۆچوون و پەیامە دینییەکان، ئایدیۆلۆژیایەك مرۆڤ بە هۆی نەریتپارێزی و خۆلادان لە ڕەخنە و گلەیی، بەشێکی زۆر لە تاکەتیی خۆی لە بەردەم گشتدا لە دەست دەدات، لەم کۆبوونەوە کۆمەڵایەتییەدا کە لە ژێر خواستی گشتیدا بەڕێوە دەچێت نەك تاك، ئایدیۆلۆژیای دینی و خواستی دەخوازی کۆمەڵایەتی دەخرێنە گەڕ و جێگەی هەر بزوتنەوەیەکی جەماوەری، کە پاڵنەرەکەی ئازادیی تاك و خواستی دادگەریی کۆمەڵایەتیی بێت دەگرنەوە، یان تا ڕادەیەك

دەیبەنە دواوە و، چالاكیی مرۆڤ دەبێتە جۆشوخرۆشێك كە هاوشانی خەم و نیگەرانی بۆ كۆچكردوو یان بڵندتریش، چێژ بەرھەم دەھێنێت، لێرەدا بەرھەمھێنانی چێژیش بە شێوەیەك مەرگ دەكاتە كەرەستە و كاڵا و ھەندێ جار ئەو مەرگە دەبێتە شوێنی گاڵتەجاڕی.

گاڵتەجاڕی لەوەدایە، بەشدارانی پرسە، شوێنی پرسە و ھۆكاری پرسە دەكەنە بیانوو بۆ خۆنمایشكردن و موجامەلەی یەكتر و داپۆشینی ڕق و ناكۆكییەكانیان، لەویش گاڵتەجاڕیتر ئەوەیە، لە سەر ئاستی سیاسی و ڕووناكبیری، مەرگی كەسێك بە تایبەت كاراكتەرێكی دیار، دەبێتە مۆدێلێك بۆ چالاكی و خۆدەرخستن و قسەكردن، ئەوەیش كە وای كردوە پرسی مەرگ ھەمیشە وەك پرسێكی كۆمەڵایەتی سەیر بكرێت و نەبێتە دیاردەیەكی تایبەت، ئامادەبوونی قورسی پرسە و ماتەمینییە لە كۆمەڵگادا، كە سنورێكی گەورەی لە نێوان ژیان و مردندا كێشاوە و مەرگی وەك بەشێك لە ژیان دابڕیوە و لەم نێوەدا مرۆڤ دیدێكی كراوە و سكۆلاری بۆ مردن نەبوە و ھەمیشە سەبووریی بە گوتاری ئایینی ھاتوە، كە مرۆڤ ئامادە دەكاتەوە بۆ مردن و ژیانی دوای مردن، نەك گەشەدان بە ڕۆحی خۆشەویستیی مرۆڤ و ژیاندۆستی و سەرھەڵدانی پرسیاری ئەنتۆلۆژی.
پرسە ھۆكارێكە بۆ ئەوەی دۆستایەتیی ناكۆكەكان بێتەوە سەرەوە و پەردەی سەر دژە ڕووكەشەكان ھەڵبدرێتەوە، ئەوان دەستلەناودەست بە ھەمان دیدی میتافیزیكی و ئایینی بۆ كێشەكان دەڕوانن، وەك چۆن مەرگ لە ڕێگەی پرسەوە ئەو پەیامە بە مرۆڤەكان دەدات: بەردەوام بن لەو ژیانە تەقلیدییە و شوكرانەبژێر بن، سیاسییەكان و ناكۆكەكانیش بانگی خۆزگە و ئاواتێكی وەھمی و فریودەرانە دەدەن: با مەرگی فڵان كەس ھۆكارێك بێت بۆ چارەسەركردنی كێشەكان و وەلاخستنی ناكۆكییەكان ل□ پێناو بەرژەوەندیی گشتیدا.

ئەوە ڕوونە، ئەگەر تەباییەك ھەبێت لە نێوان بازرگانانی كێبەركێكار، سیاسەتوانانی ناكۆك، یان دەسەڵاتداراندا، كە بێگومان ھەیە و بەھێزیشە، تەنھا بەرژەوەندی و دۆخێكە تا ئەو گەمەیە بە باشی بەرێتە پێشەوە و بەردەوام بێت، نەك تەباییەك بۆ بەرژەوەندیی گشتی و باشكردنی ژیانی ھەموان، لێرەدا پرسە ھۆكارێكە بۆ پیشاندانی ئەم تەبایییە ساختەیە، یان ئاواتخواستن بۆ دروستكردنی و چەكەرەكردنی ئومێدێكی وەھمی لای خەڵك.
– خودا لێی خۆش بێت… خودا لێی خۆش بێت.
– بە خێر بێن… بە خێر بێن، خودا پاداشتتان بداتەوە.

گوزارەی (خودا لێی خۆش بێت) لە پاڵ سیما تەقلیدی و ڕیاكاری و

ڕۆتینییەکەی، سیمایەکی تریشی هەیە، کە زمان و بیرکردنەوە بە شێوەیەکی خۆبەخۆ و ئاسایی و بۆ هەمیشە دەخاتە خزمەت دیدی میتافیزیکی و گوتاری ئایینییەوە و مردن بە قورسی لە ڕووبەری کۆمەڵایەتیدا ئامادە دەکات و ڕێگر دەبێت لەوەی وەك پرسێکی تاك سەیری بکرێت و مر□ق ب□ دیدێکی کراوەوە لێی بڕوانێت، هەروەها ئەم گوزارەیە (خودا لێی خۆش بێت) ئەوەیش دەگەیەنێت: ئەوا من هاتم، دونیا هەر مردنە، هیچ شتێك ئەوە ناهێنێت بە قورسی بیگرین، خودا لێی خۆش بێت، گوزارەی (خودا لێی خۆش بێت) لە پاڵ سیما تەقلیدی و ڕیاکاری و ڕۆتینییەکەی، سیمایەکی تریشی هەیە، کە زمان و بیرکردنەوە بە شێوەیەکی خۆبەخۆ و ئاسایی و بۆ هەمیشە دەخاتە خزمەت دیدی میتافیزیکی و گوتاری ئایینییەوە و مردن بە قورسی لە ڕووبەری کۆمەڵایەتیدا ئامادە دەکات و ڕێگر دەبێت لەوەی وەك پرسێکی تاك سەیری بکرێت و مر□ق ب□ دیدێکی کراوەوە لێی بڕوانێت، هەروەها ئەم گوزارەیە (خودا لێی خۆش بێت) ئەوەیش دەگەیەنێت: ئەوا من هاتم، دونیا هەر مردنە، هیچ شتێك ئەوە ناهێنێت بە قورسی بیگرین، خودا لێی خۆش بێت، خودایش بەخشندەترینە، دە تۆیش گوناهەکانی ئەم دونیای من بە قورس مەگرە، ئەویش دەڵێت (خودا پاداشتتان بداتەوە) واتە چاکتان کرد هاتن، زۆریشم پێ خۆش بوو، هێندەم پێ خۆش بوو، دڵم لە ئاست لارییەکانتاندا نەرم دەبێت، منیش بۆ پرسەکانی ئێوە دێمەوە. بەم شێوەیە ژیانی کۆمەڵایەتی لە بازنەی لارییەکان، ڕیاکاری و دیدی تەقلیدی و میتافیزیکی بۆ کێشەکان دەخولێتەوە، پرسی مەرگ لای مر□ق هیچ شت□کی □اچ□ک□نەر دروست ناکات، دەبێتە جۆرە کەلتوورێك و لە هەموو کردەیەکی ڕادیکاڵ ڕووت دەکرێتەوە.

بۆ سیاسی و دەسەڵاتدارانیش، پرسە ئەو دەرفەتەیە کە لە پاڵ بەهێزکردنی گوتاری دینی و بێنرخکردنی ژیان و هەژمموونی مەرگ بە سەر ژیانەوە، بە هۆی دۆخی غەمگینی و ماتەمی هەندێ جار ساختە و زا□ب□وونی کەشی هاوخەمییەوە، سۆزی خەڵك بە لای خۆیاندا ڕادک□شنەوە، پرسە زەمینەیەکی ساز و گونجاویش دەبێت بۆ ئەو حیزبی و ڕاگەیاندنکارانەی، کە تەنها بەهرەیان سیخوڕی و ماستاوکردنە، تا وەلائی کۆیلایەتیی خۆیان تازە بکەنەوە، ئێستایش بۆ زیندووڕاگرتن و بەهێزکردنی ئەم گەمەیە، فەزای مەجازی (فەیسبوك) بوەتە ڕاگەیاندنی هەواڵی و پرسە و ناردنی سەرەخۆشی.

دیموکراسیەتی ڕۆژئاوا چەند شەرمەزارە … بەختیار محەمەد

هەر لەگەڵ ڕیفراندۆمی کوردستان و کەتەلۆنیا، دیموکراسیەتی ڕۆژئاوا سەلماندی، کە پتر دیموکراسیەتێکی سیاسی ئابووری – کاڵاییە، نەك دیموکراسیەتێکی سیاسی – مرۆیی. دیموکراسیەتێکە، کە بە ئاسانی (بەتایبەتی لە دەرەوەی سنووری کیشوەری خۆیدا) بەها مرۆییەکان دەکاتە قوربانی هەموو بەرژەوەندێکی ئابووری – ماددیی سیستمی سەرمایەداری ئەو وڵاتانە: فەرەنسای میراتگری بزاڤی ڕۆشنگەریی، ویستی گەلێك پشتگوێ دەخا و دروشمە مێژوویە گەورەکەی خۆی لە ئازادی و یەکسانی لەبیر دەکا. ئەمەریکای فیدڕالی پشت لە مێژووی جەنگی سەربەخۆییخوازی خۆی دەکا و ئەمە بۆ کەتەلۆنیا و کوردستان بە کوفر و گوناحێکی گەورەی سیاسی و ئابووری دەزانێ.

سەرلەبەری وڵاتانی ئەورووپای پێشکەوتن و دادپەروەری و مافی مرۆڤ و نازانم چی و چی… دەچنە پاڵ دواکەوتووترین و خوێناویترین دەوڵەت و حکوومەت و ڕژێمی ڕۆژهەڵاتی ناڤینی داگیرکەری وەك ئێران و تورکیا و عێراق و سوریا و باس لە قودسیەتی یەکپارچەیی خاکی عێراق دەکەن؛ ئەو دەوڵەتە زۆرەی، کە خۆیان بۆ ئێمەیان دروستکرد و بەسەر ئێمەیاندا سەپاند (تا ئێستا ڕۆژئاوا بەرژەوەندە ئیمپریالیستەکانی خۆی بە پیرۆز دەزانێ، ئەگەرنا ناچنە پاڵ ئەو دەوڵەتە داگیرکەرە دوژمنانەی، کە هەوڵ دەدەن گەلانی وەك کورد و فەلەستین بخنکێنن). یەکێکیان ئەو بوێرییە ئەخلاقییەیان نییە، کە بڵێن گەلانی وەك کورد مافی سروشتی مرۆیی دیموکراسی خۆیانە، کە بیانەوێ بۆخۆیان ئازاد و سەربەخۆ بژین. ڕەنگە ڕوسیای میراتگری قەیسەری لەمبارەیەوە هەڵوەستی لە هەموو وڵاتانی قەڵای دیموکراسی باشتر بێ (ببوورن من هەرگیز ناڵێم ڕوسیا وڵاتێکی ئینساندۆستە. بەنموونە ئەوەی ئەو ئێستا لە سوریا دەیکا، بەربەریەتێکی تەواوە)، کاتێك لەتەك ئەردۆگان و لە کۆشکە سوڵتانییەکەی گوتی ئێمە ڕێز لە خەبات و تێکۆشانی گەلی کورد دەگرین (ئەمەریکا، کە خۆی لێرە باڵادەستە زۆر کەم و زۆر شەرمنانە باسی ئەم مافەی ئێمە دەکا). من نازانم ئەگەر یاسا نێودەوڵەتییەکان تەنها بەرژەوەندی سیاسی و ئابووری زلهێزەکان پێکی بهێنن، ئەمە چ یاسایەکە و چ پێوەندییەکی بە مافی

مرۆڤ و مافی گەلانەوە هەیە؟ بەڵکو دەشێ بڵێین، کە ئەم یاسایانە یاسای ستەمکارە بەهێزەکانن، کە بۆ بەرژەوەندی و هەژموونی خۆیان دایانڕشتوون.

هەڵبەتە ئەم ڕەخنە دەرەکییانە ڕەخنە ناوەکییەکانمان لەسەر تراژیدیای سیاسەتی چارەگە سەدەیەکی دەسەڵاتی کوردی لێ ناشارنەوە؛ ئەو دەسەڵاتەی، کە نەك هەر نەیتوانیوە بینای کۆمەڵگەی سیاسی و ئابووری کوردستان بکا، بەڵکو ئەو بینایەشی بەتەواویی، لەڕێگەی بنکۆڵکردنی ژێرخانی ئابووری و تێکدانی شیرازەی ژیانی کۆمەڵایەتی و ناشیرینکردنی ژیانی ڕۆشنبیریی و بچووککردنەوەی مانی دیموکراسی… وێرانکردووە.

کەواتە سەرخان و ژێرخانێکی وێران، ئەمە جگە لە گوشاری هۆکارە دەرەکییەکان، چۆن دەوڵەتی پێ دادەمەزرێ؟ ئایا دیکتاتۆریەتی حزبایەتی، کە لە کوردستاندا بەتەواویی باڵادەست و باوە، دەتوانێ دەوڵەت دامەزرێنێ؟ یاخود ئەمە سەدلەسەد هەوێنی ئەگەری دامەزراندنی ئەم دەوڵەتە لەبار دەبا؟ ئەم پرسیارانە بۆ دەسەڵاتدارانی حزبپەرستی هەرێمن، با وەڵامیان بدەنەوە!

بەختیار محەمەد

حەزەکانم … سمکۆ محەمەد

شەکەت بووم هێندە خەمی جهان بەشانم هەڵگرم
هێندە نەخشەی جهان بنوسمەوە
هێندە ناوی وڵاتان ئەزبەر بکەم
هێندە سنوورەکان بەزۆر بپارێزم
کەچی ڕۆژێك جهان منی هەڵنەگرت و لەنەخشەیەکیدا جێگەی نەکردمەوە
شوێنێك نەبوو بۆ حەوانەوەم و سنوورێك نەبوو بمپارێزێ
لەوەتەی هەم خەو بەم خەزانەوە دەبینم
حەزم لێیە بەسکی برسییەوە گۆرانییەك بڵێم شیعری تیا نەبێت
حەزم لێیە هەموو خەڵك بە گەمژەیی ببینم.. تاکو کەس تێنەگات چیم دەوێ
حەزم لێیە ژیان هەمیشە تاریك بێت، تا جیاوازی ڕەگەزی نرخی هەبێت

حەزم لێیە مەڕەکان گورگان خواردوو بن.. ئەو کاتەی گوند کاول دەبێت
حەزم لێیە کچە قەیرەکان شوو نەکەن و هەمیشە خەو بە کوڕانی غوربەتەوە ببینن
حەزم لێیە رەنگەکان تێکەڵ بکەم .. کاتێك شەڕ رێگە لە پەلکەزێڕنە دەگرێ
حەزم لێیە پێبکەنم.. کاتێك ریزی پیاوانی ماتەم گێڕ لەبەردەم رەشماڵەکاندا رەش دەچنەوە
حەزم لێیە کاتێك رابکەم.. ئەوکاتەی ئێوە ماندووبوون و هەرتك ئەژنۆی شکاندوون
حەزی من حەزێکی سەپێنراوە
حەزم لێیە ئێواران درەنگ بڕۆمەوە.. تاکو نانەواخانەکە نەمینێ و هەست بکەم هەموو دونیا برسییەتی
حەزم لێیە هەموو رۆژێك بچمە دەم روباڕی نزیك گوندەکەمان .. تاکو لەخنکان تێبگەم
حەزم لەهەموو شتێکی کۆنە
لە پایسکیلێك کە پایدانەکەی شکاوە و درەنگ دەمگەێنێتە مەکتەب
حەزم لەو کچەیە کە لەخۆڕا خۆشمدەویست و ئەو بێئاگا بوو لەو سۆزە
حەزم لە چایخانەی نزیك ئەو دارستانەیە کە سێبەری دارەکانی بۆ خاوەنەکەی نەبوو
ئەو چاخانەیەی لە قسەی وشك زیاتر شتێك هیچی لێ فێرنەبووم
حەزم لەو جۆرە ئازادیەیە ئەگەر هەموان سەرخۆش نەبووینایە بڕوامان پێی نەبوو
حەزم لە پیاسەی شەوانە بە هەناسەی کۆن کە زیندەوەر لەترسی ترس بەخەبەر نەبوون
حەزم لەو سینەمایەیە کە روناکی نەدەما. ئیدی تاریکی بۆنی ژیانی خەیاڵاوی لێدەهات و گەنجەکان خۆیان راحەت دەکرد
حەزم لە سواری ئەو کەرانەیە .. وەختێك خۆم لە خوێندن دەدزییەوە و هاوڕێکانم پێدەکەنین
حەزم لە هەموو شتێکی قۆڕە
بەڵام لەترسی تۆ ناوێرم

هاوینی 2015

ڤاڵسی شەوە خاینەکان … نەژاد عزیز سورمێ

“چ بەدبەختییەکە لە گیرفانێت بدەنێ و
لە دڵت لێت وەربگرنەوە .. ”
جوبران خەلیل جوبران

(1)
سێبەری مێژوو ، دەستی لە کەلەکێ گرتووە ..
لەگەڵ بارانی بەهاراندا بڕۆ …
هەمیشە خێرێك هەیە لێوارە ماسکدارەکانی دونیا
دەلاوێنێتەوە ..
هەمیشە سپێدەیەك هەیە بێباك ،
لە گومڕایی جەنگەڵان دەمانپارێزێ ..

مەکۆی ئەرخەوان بوو ئەم وڵاتەی ئێمە …
هاتن چاوتان
لە لاتی و خەتی خۆڵاتیشمان بڕی ..
هاتن مۆسیقای خاوەن شکۆتان لێ تۆراندین ..
بە کوێتاندا هەڵبڕێم ؟
بە ویندۆزە ڤایرۆسدارەکانتان ؟
یا ڕوانینی باڵدار ئاسا ؟
بە کوێتاندا..؟

(2)
(/ تابلۆی بەردەرگای پزیشکان/ نەخۆشیان دەژماردن ../
/ گڵۆپەکان/ لە ڕووناکییان / کوێر ببوون/ کۆخەکۆخی گزێزە هەناو ڕەشەکان/
/ ئێستا / وەختی / نووستنی / گوڵە سوور و سپیەکانە .. /
/ سەیری چ لەخۆنووسان و دەکێڵخۆداهاتنێکە /)

بە ئومێدێکی شێتەوە دەستم درێژ کرد ..
بە ئومێدێکی شێتەوە دەستم واڵاکرد ..
ئەفسووس لە دەنگی ڕۆحم نەگەیشتن
ئەفسووس دۆسیەی نێرگزتان نەخوێندەوە ..
لە بیرتان کرد بە نوێژی نیوەڕۆ

چرای شەیدایيمان ،
لە ناوەڕاستی شەقامدا بۆ پێ کردن ..
لە بيرتان کرد ،
پياڵەی بە تاڵ بۆ خۆمان و
هی پڕمان بۆ ئێوە دانا..!!
|

(3)
(ئەو چرکە ساتانە لە يادەوەريمدا دا دەکەم .. /
/ دەنگێك / وێنەی مەستيی ئێواران / نامۆيی
هەڵيدەلوشێ.. / پەی چی / بير لەوە بکەمەوە /
سۆمای چاوم/ پێشکێشی ئێوە بکەم..؟ /
/ شەڕ هەڵيخەڵەتاندين../ شەڕ کوێری کردين / لاڵی کردين/
شەڕ کەڕی کردين / کەری کردين../ ڕەوی کوللەيش ، بە بێشەڵاندا
هاتن../)

کارگەی ماسك و ڕووبەندانن
بۆ خۆيان لە هەموو شتێك دەگەن
لە نەزمی پۆشتەکردنی با ..
لە ڕازاندنەوەی ئينجانەی بەر دەرگا ..
ناسۆريش لە سەنگتراشيی ئەوانەوە ،
کە چەندين دەرياو ئاسمانيان بڕيوە
لە پرۆسەی (فرێندلی فايەر)- friendly fire – دا
مەداليای بێهاوتای ئێمە بووە..!

(4)
(من ون نەببووم / لێ / قاچم \ لە هەر کوێ دانا /
/ زەنەك دەرچوو .. / من / ون / نەببووم / تەنيا / ئەوەندە بوو/
ناسنامەکەم / لە گيرفانی کراسەکەمدا / لەبيرچوو بوو.. /)

ئاسمانێکی بەتاڵ دەرچوو
ئەو ئاسۆيەی ،
لە سەنتەرە بێ دووبانکە و بەرهەڵەکانتانەوە
دەتانويست بيبينن ..
چوارگۆشەکانتان تێك شکان ..
سێگۆشەتان ڕاست کردنەوە ..
مێژوو ؟..
مەپرسە لە چ قوڕگێکی گيراودا ئاخنراوە ..

بـێ وچان
مەیدانگر.. نەوڕەس ..
لەوە کارەساتتر هەموومان تاوانبار بین ؟
لەوە کارەساتتر هەموومان ژاڵە خواردوو ..؟

ئەی کوا لاپرسەنی و بێباکی (شەکسپیر)و
بۆنی پەلکەگیای (وایتمان) و
هاوارە کپکراوەکانی (ڕامبۆ) و (ڤرلین) و
بنیاتە پتەوە سانتاکانی (نیتچە) و
درەختە بە بەرەکانی (دانتی) و
فریسکۆکانی (داڤنیشی) کوانێ ؟
کوا شینگێڕییەکانی (ئیڵییەت) و
هەرێ و پەیمانەکانی (ڕۆسۆ) و
عەشقی ڕۆژهەڵاتیانەی (گۆتە) و
شێوازە دڵنشین و دڵشکێنەکانی
(بیکاسۆ)و (سیزان) و (براك)و
ماسکە خەمبارەکانی مۆدلیانی ؟..

(5)
(سرووتەکانی دوورگەی کرێت / بە ڕووباری چەوردا
چوون / گەیشتنە (سکڵیا) / پەڕینەوە (ئیسپانیا).. / ئەو
پرۆسەیە / تا ئێستا/ بۆرایشی / دەرنەکەوتووە / بۆ
ئاگاداریتان / ئێمە / لە / خەرەبەندەییمان / زیاتر / پێ /
دەکرێ / ..)

ویستم ئاگر لەسەر پشتی ماسیان بکەمەوە
گۆڕستانی ئوور
خانووە لە ناویەك و بە گەوەکانی چەرموو
برۆنزکارییەکانی لوڕستان
لە چیا قژ درێژەکانی ئیتاڵیادا درەوشایەوە ..
ئەی مانگی تاراوگان !
مانگی بێ هێللانە و بێ سێبەر ..
ئێمە بە تەنێ بووین
کە ئەوان ئاسمانیان تەی دەکرد ..
ئێمە بە تەنێ بووین
کە زەویان بە هەناسەبڕکێی
برسیەکانی ئەفەریقیا و
کۆستەکانمان دەدێرا ..

ئەی مانگی تاراوگان !
مانگی بێ هێللانەو بێ سێبەر !
ڕۆژێ نەمدی
هاتبن فێری کێڵانمان بکەن
ڕۆژێ گوێم لێ نەبوو ، نەم خوێندەوە
لە سۆتەڵ و نیگەرانیی و دەستخەڵەتدان زیاتر
لە سەفەرە کورتەکانیان لەدوو مابێ ..
نەمدی ئەی مانگی تاراوگان
ڕۆژئاوای (مانێ) و (کلیمت) و (کامۆ) و
(کافکا) و (ئاراگۆن) و(دالی) و (دێلاکروا)
بواریان دابین بە مردنی خۆمان بمرین ..
ئەدی ئەوە ئەسەف نییە ، مانگی تاراوگان ؟!
نەهێڵن شیعرێك بۆ شاروێرانی خۆمان بنووسین ..؟
ئەدی ئەوە ئەسەف نییە ، هۆڵی ئاهەنگان ،
بە گریان بۆیە بکرێ ؟!
مانگی بێ هێللانە ، مانگی بێ سێبەر ..!
باس هەر باسی گڵۆپ و چراخانی پایتەختانە
باس باسی نهێنییە ئاشکراکانە ،
کە زانیارییان بە بەرقەڵایێ سەردەخەن
تا پێڕا بگەن سەحەری لالەزار و مرواریان
غافڵکوژ کەن ..
ئێمەش بێ ئاگا ..
خەریکی پیشەی بێ هوودەی فەرهادین …

ئیتر تەواو مانگی تاراوگان ، کوورەی نوور !
ئیتر تەواو
ئەو ساتە تێکچڕژاوە بێ (تاو) انە ،
لە یادەوەریمدا هەڵدەگرم ..
ئەو ساتانە ، لەو چاوە مەستانە هەڵدەگرم
ڕۆژێ لە ڕۆژان سروودم بۆ دەگوتن ..
ئەو جار هەڵدێم ئەی مانگ
بە کوردی هەڵدێم
خۆشەویستیش لەگەڵ خۆمدا دەبەم
چیدی شتێك نامێنێ بەو ناوە
پرسیار ئەوەیە :
ئەو کاتە ئێوە چۆن دەژین ؟!

دوا وتەکانی بەنگین پیرۆت … شادمان کاکە برا

بمبورە ئەگەر بە هاوڕێ ناوت بێنم، هەرچەندە مەخابن لە ژیانتدا بە دیدارت نەگەشتم، بەڵام وا هەست دەکەم زۆر نزیکین لەیەکتر، تۆی نووستو لە ناخی زۆرینەماندا و ئێمەی زیندو لە ناخی ماندوو و پشودەری تۆدا، کاتێك شەوەزەنگ لە هەموو لایەکەوە هێرشیان بۆ کردیت ئیتر زانیت خوێندنەوەی کتێبی بێگیان هیچ چەشەیەکی تیا نەماوەو بەڵکو خۆمان بووینەتە بەهێزترین کەسایەتی ناسۆراوی ناو ڕۆمانەکانی ژیان، کاتێك زانیت ئیتر گوێیەك نییە نەغمەی شمشاڵە غەمگینەکانی ناخمان پاراو بکات بە بێدەنگی و گوێلێگرتن و لاواندنەوەمان… دوور رۆیشتیت، تفت لە ژاوەژاوی زۆنگاوە گەنیوەکان کرد، ویستت هەڵبێی بەرەو ئەو جێیەی خۆری لێ ئاوا نابێت، ویستت هەڵبێیت بۆ ئەو شوێنەی هێشتا مر□ق ه□ناسەیەکی ئاسوودەیی دەدات، بەڵام نەتزانی لەوێدا گۆڕێک بۆ خەونەکانت هەڵدەکەنیت و دارشەکانت دەکەیت بە کێلەکەی، تا دوێنێ بوو تۆ ئەسرینت بۆ (ئایلان) دەڕشت، بەڵام نازانم ئەمڕۆ کێ ئەسرینی دڵ بۆ تۆ دەڕێژێت؟ شاروگوندو ئاواییەکان بە دەستی رەشی سیاسەت و حیزب و بەرژەوەندی رەنگیان زەرد بووەو کەس رایان ناژەنێت، دانیشتووەکانیش هەروا، هەموو بێزارن لە خۆیان و لە بێ دادی و بێ مافیی و بێ نەواییدا دیوارو شەقامەکانیشیان لێ بۆتە خێو و مۆتەکە و گەندەڵ، هەمووان دەیانەوێت هەڵبێن خۆشیان نازانن بۆ کوێ؟ بەس لەو میحنەتخانەیە رزگاریان بێت ئیدی هەموو جێیەکی دی رەنگە لەوێ خۆشتر بێت، من نامەوێت زۆر سەرتان بیەشێنم و وەك گوتراوە قسەی کتێبان دووبارە بکەمەوە، لێرەدا دوا وتەی پۆستەکەت دەخەمە روو کە لەوێ کەمترین لایکی هەبوو، بەڵکو لێرەدا دەروونی هەندێك بهەژێنێت:

” ئێستا ئەوەی ڕقم لێیەتی خوێندنەوەی ئەو کێتبانەیە ساڵانێکە من دەخوێننەوە، ڕەقم لەو ڕستانەیە ژیانێکی درۆینە و گێژاوێکیان لەخەیاڵ و دور لەواقیع بۆ دروستکردووم.

خەم لەدەخەکدا دەژیم خەیاڵم پڕە لەگوتەی نەگوتراو چی لەقسەی گوتراو و سیناریۆی ژیان و جیهانی ناو کتێبی نوسەرە شێتەکان بکەم، ئەوان هەموو شتێک دەڵێن ئەوەی پێویستی مرۆڤە نایڵێن.
بەجۆرێک بووین بەگاڵتەجار ژیانی جیهانەکەی ئەمە کوا پێویستی بەکتێبە، کتێب بۆ ئەوانە باشە لەدەرەوەی ژیان دەکەن.

ئەمە وێنەی کتێب و کتبخانەکەمە، جگە لەگەڕینەوەی نیگا هیچ بەستەرەیەک لەنێوانمان نەماوە، من گەڕاومەتەوە ناو خود و ئەویش گەڕاوەتەوە بۆ جیهانەکەی خۆی، نێوانمان وەک جارن نیە، جاران کارەکتەری ناو پەڕاوی کتێبەکان فریادڕەس بوون و ئێستا پڕن لەبوونەوەری ڕەزا قورس، حەز بەدیداریان ناکەم، تاوانباری وون بوونی من ئەوانن، هەست دەکەم بووم بەدەنکشیەت.

ساڵێک زیاترە قەڵەمم یەک دێر لەهزر و خەیاڵی منی لەسەر کاغەز نەنوسیوە، شەش مانگیش دەبێ پێ بەتەری چاو و مێشکم کتێبم نەخوێندۆتەوە.
ڕۆح و حەزی نووسین و چێژی خوێندنەوەم تێکشکاوە یەکێکم لەمردوان لەکۆلی قەبر دەچم و کتێبیش لەگۆی گۆڕستان”
لە کۆتاییدا هیوادارم بەم لینکی ڤیدیۆیەیە یادێك لە ژیانی ئەو مرۆڤە رۆشنبیرە ونە بکرێت کە لە ژیانیدا وەك پێویست جێی ئاوەدانەوە نەبوو:
https://www.facebook.com/sarkawt.mahrwf/videos/vb.100003820908239/1049107185226635/?type=2&theater

---

خەڵک بێزار بوە لەحزبایەتی! ... تاهیر حاجی حەسەن

ئەم پاگەندەیە لەلایەن بەرەی نەوەی نوێی شاسوار عەبدول واحیدەوە بانگەشەی بۆ دەکرێت. بانگەشەیەک کەهیچ نزیکایەتیەکی نیە لەگەڵ واقعی خودی سیستەمی بەرژوازیەت و خودی پایەکانی دەوڵەت نەتەوەدا.
چونکە کەی دەوڵەتانی گەشە سەندوی سەرمایەداریش لەلایەن حزبە جۆراو جۆرەکانی بەرەی بەرژوا قەومی و حزبە سەشیال دیموکراتەکانی نەو

دنیای ئایدۆلۆژیای بۆرژوازی و هەیکەلە باوەکەیەوە یانی نیولیبراڵیزمەوە بەڕێوە دەبرێن و ململانێکانیان لەسەر مانەوەی چەوساندنەوەی چینایەتی دەبەنە پێشەوە.

نیولیبراڵیزم خاوەن ئایدۆلۆژیای تایبەتی خۆیەتی، ئەویش ئایدۆلۆژیای خۆپەرستی بازاڕی ئازادو قۆرخ کاری شەریکاتە زەبەلاحەکانە.لەودیویشەوە هەمیشە بانگەشەی ئەوە دەکەن کەئایدۆلۆژیەکان بەکەڵکی ژیانی کۆمەڵگەکان نەماون. لەکاتێکدا ئەم ئایدۆلۆژیا زاڵەی نێو جیهان بینی نیولیبراڵیزم خۆی خستۆتە نێو گشت کایەکانی ژیان و تاک و کۆمەڵەی بەخۆیە گرێ داوە،ڕۆژ بەڕۆژیش ناهاوسەنگی نێوان چینی چەوسێنەری خاوەن دەوڵەت و خاوەن کار لەلایەک دەوڵەمەندتر دەبن و لەبەرانبەریشدا چینی بەرهەمهێنەری کۆمەڵگەیش تادێت هەژار تر دەکرێت و قڵشتی چینایەتی زیاتر دەبێت. ئەم نیولیبراڵیزمە خاوەنی ئاسۆیەکی ڕوون نیە کەبتوانێت کۆمەڵگە دەرباز بکات لەنێو جەنگەڵستانەکەیدا، بۆیە بەردەوام لەڕێی سیاسەتی چەواشەکارانەوە خۆی نوێ دەکاتەوە و درێژە بەقەیران و جەنگەکانی دەدات. ململانێی نێوان زلهێزان و شەریکاتە جۆراوجۆرە زەبەلاحەکانیان لەپێناو داگیرکاری و داگیر کردنی بازاڕەکان لەهەر کونج و کەلەبەرێکدا بن،هەلومەرجێکیان خولقاندوە کەبەجیهانی بوون بەرەو کارەساتی مرۆی گەورە دەبرێت.

ئەم دوو بزوتنەوە نوێیەیش کەلەهەرێمدا خۆیان بەیان کردوە،زۆر شەرمنانە دەیانەوێت وانیشان بدەن کەمەینەتیەکانی سەر ژیانی کۆمەڵگە خەتای حزب و دنیای حزبایەتیە. بەبێ ئەوەی جورئەت بکەن و ڕاستیەکان نیشانی کۆمەڵگە و خەڵکە زەحمەتکێشەکە بدەن و بڵێن ئەوە تاوانی جیهان بینی حزبی نیە کەژیانی زۆرینە بەرەو هیلاکەت و هەژار کەوتنی زیاتر کەوتون،بەڵکو ئەوە تاوانی کۆی سیستەمی بۆرژوازی و پارێزەرانی دەوڵەت نەتەوەی سەرمایەداریە. بەڵام ئەم دەم لوسانەی بۆرژوازی هەڵەی واچۆن دەکەن؟ ئەم بەناو سیکولارانە چۆن هەڵەی وادەکەن و ڕاستیە چینایەتیەکان بەیان بکەن بە کۆمەڵگە. ئەم چەواشەکارانەی کەهەردوو بەرەکە پێی هەڵدەستن، هیچیان کەمتر نیە لەو کە خیانەت و بەتاڵان بردنانەی سامانی کۆمەڵگە لەلایەن حزبەکانی بەرەی کوردایەتی و بەرەی دینیەکانەوە. بۆیە نەکۆمەڵگەی خۆش گوزەران بەتاڵان چیەکان دروست دەکرێت وەنە بەم دوو بەرە نوێیەی نێو سیاسەتی نیولیبراڵیزمی کەرتی تایبەتیش دروست دەکرێت. کۆمەڵگەی خۆش گوزەران و کۆمەڵگەی مەدەنی کەلەوەدا ئاین بەهەموشێوازێک کراوەتە دەرەوەی نێو یاسا مەدەنیەکانەوە،بەهاتنە

مەيدانى ئەو چينە هەژار كراوە بەرهەمهێنەرە دەكرێت ك□ بێبەش كراوە لەكۆى ئەو بەرهەمەى ڕۆژانە ڕەنجى ل□ پێناودا دەدات،ديارە ئەم چينە بەرينەى كۆمەڵگەيش ب□ بێ ڕا بەرايەتيەكى شۆڕشگێڕ يانى ب□ بێ حزبى پێشڕەو ناتوانێت دەسەڵات لەدەستى چينە بۆرژوازيەكە بسێنێتەوە. و□ ئەم چينە بەرينەيش تەنها لەڕێى هۆشيارى سياسى چينايەتى خۆيەوە دەتوانێت ببێتە چينێكى شۆڕشگێڕ. ب□ پێچەوانەوە، تەنها خەبا تێكى لەدەرەوەى ئەم تێگەيشتنە دەچێتە قاڵبێكى ڕيفۆرميستيەوە.

جالەكاتێكدا كە هەلومەرجەكان ل□ قۆناخێكدايە ك□ نەك زەرەرێكى زۆرى لەو چينە هەژار كراوە داوە لەوڵا تانى ڕۆژهەڵا تدا،ل□ بەردەوامى جەنگە كاول كاريەكانى نێو سياسەتى نيول□يبراڵيزمى سەرمايەداريەوە، هەلومەرجێكى واى دروست كردوە،كەهەرچى ئايدۆلۆژياى داڕزيوى قەومى و دينى و مەزهەبى و تائيفى هەيە زيندوى كردۆتەوەو و□ك قايرۆسى كوشندە بەريان داوەتە نێو هزرو جەستەى ئەو چينە بەرينەى كۆمەڵگاوە.
بەرەى ناسيۆناليزمى كوردى هەروەك بەرەى ناسيۆناليزمى عەرەبى و فارسى و توركى،گەشتونەتە قۆناخى بن بەست بوون،بۆيە بۆرژوازيەتى جيهانى بەڕا بەرايەتى ئايدۆلۆژياى قازانج پەرستى نيول□يبراڵيزم،نايەوێت هيچ كات مەدى شۆڕشگێڕى چينە هەژار كراوەكە بگاتە قۆناخێك كەلەكاتى هاتنە مەيدانيا ندا نەتوانرێت لەلايەن چينى بۆرژوازيەوە بەلاڕێدا ببرێن،دێن و بەردەوام لەژێر ناوى جۆراوجۆرو فۆرمى جۆراوجۆردا بەرەى جۆراوجۆرى جياواز دروست دەكەن و كار دەكەن لەسەر جڵەو كردنى ناڕەزايەتيە جەماوەريەكان.

هێشتا بەرەى كلاسيكى ناسيۆناليست بۆرژواى كورد ئێكس پايەر نەبوە،دوو بەرەى ترى بۆرژوازى بەناو نيول□يبراڵيزم سەرمايەدارى مۆدێرن خۆى ئيعلان كرد لەمەيدانەكەدا. بەرەى شاسوارو بەرەى بەرهەم ساڵەح. ئەم دوو بەرەيە لەم قۆناخەدا وەك سەردەمى بزوتنەوەى گۆڕان خۆيان تەيارو ئامادا□ د□كەن تادەنگە ناڕازيەكان لەخۆ بگرن و دواجار ئەمانيش وەك كارتى فشار ل□ بەرانبەر بەرەى كلاسيكى كوردا يەتيدا بەكاريان بهێنن و دواجاريش دەبنە پارێزەرێكى باشى چونە سەرى مەدى كەرتى تايبەت و خواستى شەريكاتە تاڵان چيەكانى سەرمايەداران. لەغيابى ئەڵتەرناتيڤە واقعيە شۆڕشگ□□ ك□مەڵايەتيە سۆسياليستيەكەدا،مەيدان تەنها بۆ بەرە جۆراوجۆرەكانى ناسيۆناليستە جۆراوجۆرەكان و ئيسلامە سياسيە فرە جۆرەكان بەكراوەيى دەمێنێتەوە. يانى مانەوەى چەوساندنەوەى چينايەتى و درێژەدان بەلەگۆڕنانى خەونى چينوتوێژە هەژار كراوەكان.

تاهیر حاجی ح□س□ن

01/10/2017